BUDGET 2027

VÄNSTERPARTIET NACKA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING ---------- **3**

Ett jämlikare Nacka ---------- 5

Ett hållbarare Nacka ---------- 8

Ett rättvisare Nacka ---------- 10

Övergripande mål ---------- 12

EKONOMI OCH INVESTERINGAR ---------- **13**

Tabeller ekonomi totalt ---------- 13

Investeringar ---------- 15

Övergripande beslut ---------- 16

NÄMNDER, STYRELSER OCH BOLAG ---------- **19**

Kommunstyrelsen ---------- 19

Fritidsnämnden ---------- 28

Klimat- och miljönämnden ---------- 33

Kulturnämnden ---------- 41

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ---------- 46

Natur- och trafiknämnden ---------- 50

Nämnden för arbete och försörjning ---------- 53

Socialnämnden ---------- 57

Utbildningsnämnden ---------- 62

Val- och demokratinämnden ---------- 68

Äldrenämnden ---------- 71

Överförmyndarnämnden ---------- 77

Nacka energi AB och Nacka vatten och avfall AB ---------- 79

På budgetens framsida syns bilder från 2026 års valrörelse och de dörrknackningar som genomfördes då.

INLEDNING

Vänsterpartiets valrörelse i Nacka var fokuserad på att träffa väljare i politiskt eftersatta områden för att fråga vad de tycker och vilka frågor som är viktiga för dem. Utifrån de samtalen vi hade blev det tydligt att det som gör livet svårare i dessa områden är sådant som går att påverka politiskt, och att det som gör det lättare att leva är grannarna. Vi har noterat att de är ovana vid att bli tillfrågade men väldigt glada över att få komma till tals. Vi har fått mycket av vår politik bekräftad men också fått nya perspektiv på vad vi skulle kunna göra för att förbättra livet för många.

I hyreshusen fick vi höra att hyrorna är för höga och att boendeinflytandet är för lågt. De privata hyresvärdarna i Nacka har inte som tidigare allmännytta underhållsplaner så varje individuell hyresgäst får betala sådant som hyresvärdar annars står för. Vi blev stärkta i vår övertygelse om att Nacka behöver ett allmännyttigt bostadsbolag och att det behövs en nationell politik för att stärka hyresgästerna gentemot sina hyresvärdar.

Vi fick höra många synpunkter på säkerheten i trafiken. Många av våra områden som planerades på 1960- och 70-talen byggdes med människorna i fokus, bilarna fick åka runt. När kommunen bygger stad är bilen i fokus. Flera boende i Älta berättade om incidenter vid torget, som idag delas av en bilväg.

I kommunalpolitiken jobbar vi mycket med kvaliteten, kostnaderna och tillgängligheten för den offentliga servicen. Vi fick dock många synpunkter på den kommersiella servicen också. Som att en matjätte i princip har monopol i Fisksätra Centrum och att det ledde till att matpriserna var för höga.

Vänsterpartiet tror att ett av de viktigaste skälen till att väljarna i de politiskt eftersatta områdena gick till valurnorna den här gången är den repressiva politiken som Tidöpartierna fört både i riksdagen och lokalt mot människor med utländsk bakgrund. Utvisningar, ökade skillnader och repressiv kriminalpolitik är inte lösningar på att bostadsområden blivit eftersatta. Det bidrar till att fördjupa problemen.

Med valrörelsen i ryggen ser Vänsterpartiet att vår budget för 2027 har de rätta prioriteringarna för att möta vad människorna i Nacka kommun behöver. Vi menar att den viktigaste resursen vi har i kommunen för att få en bra livsmiljö är våra invånare. Genom förbättrade livsvillkor och satsningar på föreningsliv lokalt så får man bättre förutsättningar att forma sina egna liv och vara till för sina grannar. Rimliga boendekostnader och boendeinflytande, fler vuxna i skola, förskola och fritidsverksamheter, fler anställda inom äldreomsorg och socialtjänst samt sänkta avgifter i välfärden vore att investera i människorna i Nacka kommun.

OM DET HÄR BUDGETFÖRSLAGET

Vår budget är indelad i tre avsnitt. Inledningen, Ekonomi & investeringar och Nämnder och Styrelser.

1. **Inledningen** beskriver Vänsterpartiets viktigaste politikområden för Nacka: ett jämlikt, ekologiskt hållbart och rättvist samhälle. I slutet av inledningen listar vi våra övergripande mål.
2. **Ekonomi och investeringar** redovisar vår budget för drift och investeringar för 2027 i tabellform, framställt som differenser i jämförelse med kommunens underlag. De övergripande förslagen Vänsterpartiet vill lägga fram i kommunfullmäktige har samlats i en punktlista under rubriken Övergripande beslut.
3. **Nämnder och styrelser** är indelad utifrån Nacka kommuns politiska organisation och hur besluten om budget behandlas i kommunfullmäktige. Här återfinns de konkreta förslag som Vänsterpartiet i Nacka vill lägga fram i respektive nämnd.

Eftersom vi anser att Nacka saknar en central organisering av ett av Vänsterpartiets viktigaste politikområden, den gröna omställningen, vill vi att en särskild klimat- och miljönämnd skapas. Därför har vi i 2027 års budget utformat en sådan. Där samlar vi den politik som vi anser krävs för ett ekologiskt hållbart Nacka.

ETT JÄMLIKARE NACKA

Nacka är en av Sveriges mest ojämlika kommuner. Ekonomisk standard, förmögenhet, boende, utbildning, hälsa, förväntad livslängd och demokratiskt deltagande är mycket ojämnt fördelade i kommunen, både rent geografiskt och mellan olika grupper.

Arbetet som krävs för att komma åt denna ojämlikhet berör olika aspekter av de allra flesta av kommunens projekt och verksamheter.

JÄMLIKT DELTAGANDE

Alla som bor i Nacka ska ha samma möjligheter att delta i kommunens demokratiska samtal och påverka utgången av olika processer. Ingen som bor i Nacka ska behöva känna att kommunen lyssnar mer på dem som bor i ett annat område eller tillhör en annan grupp.

Nacka kommun behöver arbeta aktivt för att säkerställa att de grupper som i dagsläget har svårt att komma till tals eller få sina önskemål mötta ska få det stöd och den kunskap de behöver för att ta plats som demokratiska aktörer i allt från planprocesser till politiska val.

I de fall där kommunen i kompensatoriskt syfte erbjuder möjligheter till t.ex. avgiftsfrihet i välfärds- och samhällstjänsterna måste kunskap om dessa möjligheter göras lättillgänglig för dem som tillhör de berörda grupperna. Det räcker inte att en möjlighet finns och inga direkta hinder står i vägen för den som vill använda dem – vi behöver arbeta mer uppsökande och proaktivt än så.

JÄMSTÄLLDHET

Feminism och jämställdhet är grundläggande demokratiska villkor, och Nacka måste arbeta aktivt för att skapa ett samhälle som är jämställt och rättvist för alla oavsett könsidentitet.

Jämställdhet är ett av FN:s globala mål för hållbar utveckling. Bristande jämställdhet kan förekomma i alla sammanhang och grupper, och är aldrig utan konsekvenser. I värsta fall kan den komma till uttryck som våld mot kvinnor, inskränkningar i människors frihet att leva som de vill, begränsade möjligheter i arbetslivet och otrygghet.

Strävan mot ett jämställt samhälle omfattar av nödvändighet ett stort arbete med attitydförändringar. Värdegrundsarbete och diskussioner om samtycke och könsnormer är viktiga inslag i det arbetet, och är inte minst viktiga när det gäller kommunens yngre invånare.

Stadsutveckling och stadsplanering behöver också ske utifrån ett feministiskt perspektiv. Infrastrukturen, våra offentliga rum och våra verksamhetslokaler ska utformas med utgångspunkt i allas behov. Bostadsområden ska planeras och utformas för att underlätta och främja en bättre fördelning av arbetet inom de familjer som bor där.

Samhället ska utan att behöva förlita sig på frivilliga organisationer klara av att ta ansvar för att ingen ska behöva utsättas för våld i nära relationer. Alla har samma rätt till sin egen kroppsliga integritet.

JÄMLIK BEHANDLING OAVSETT BAKGRUND

I Nacka ska ingen känna att deras etniska tillhörighet eller födelseort bestämmer hur de bemöts eller begränsar deras möjligheter att delta i samhället. Det gäller i lika hög grad människor från familjer som funnits i Sverige i flera generationer och helt nyanlända.

Nacka behöver satsa på integrationsfrämjande åtgärder, arbeta för att de nyanlända som placeras i Nacka ska kunna etablera sig i kommunen långsiktigt, motverka rasism i samhället och arbeta för att minska den svåra boendesegregationen. Den starka korrelation som i nuläget finns mellan låg

ekonomisk standard och utländsk bakgrund i kommunen är i sig ett misslyckande för Nacka kommun.

Vår kommun dras med dåligt rykte efter flera anklagelser om social dumpning. Det är viktigt både för sakens skull och för att bli av med det ryktet att Nacka blir ett föredöme för andra kommuner i Sverige, en kommun som tar ansvar för att minoriteter får ta plats på jämlika villkor och en plats där vi alla kan uppskatta våra olikheter och utvecklas genom dem.

För att säkerställa att ingen missgynnas genom brott mot diskrimineringsgrunderna ska Nacka ställa krav, såväl i våra egna verksamheter som hos upphandlade och auktoriserade anordnare, på ett aktivt och systematiskt arbete med diskrimineringslagen.

Angiverilagen (formellt informationsplikten) trädde i kraft 2026, den undantar, på goda grunder, personal i skola, vård och socialtjänst från att anmäla papperslösa. Lagen gäller dock Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten och Skatteverket vilket är mycket negativt för många invånare i Nacka. Vi menar därför att kommunen aktivt ska ta ställning mot angiverilagen och plikten att anmäla papperslösa.

JÄMLIKHET BLAND UNGA

Många unga i Nacka har alltför dåliga utsikter att etablera sig som vuxna i kommunen. Deras förutsättningar skiljer sig enormt beroende på föräldrarnas ekonomi och deras egna livsvillkor.

Det är viktigt att kommunen arbetar för att alla som växer upp här ska få en bra start i livet, och att verksamheter som riktar sig till unga ska få resurser och uppdrag som främjar deltagande bland unga inom specifika målgrupper, t.ex. unga kvinnor, unga hbtqia+-personer, eller unga med funktionshinder.

Engagerade unga som själva vill dra igång olika projekt behöver bättre stöd från kommunen, och kommunen bör tillgängliggöra fler lokaler, till lägre hyror, för verksamheter drivna av och för unga.

Nacka har ett besvärande glapp i befolkningsstatistiken, där vi har färre invånare i åldern 20–29 än under och över. Kommunen har misslyckats med att skapa rimliga förutsättningar för unga vuxna att leva i Nacka. Utbudet av bostäder med överkomlig hyra, nöjen, kultur och fritidsaktiviteter behöver förstärkas för att åtgärda detta problem.

ÄLDRES RÄTTIGHETER

Även äldre stöter på begränsningar i Nacka kommun. Ett stort problem är tillgången till umgängeslokaler, vilket får till följd att alltför många äldre går miste om viktiga sociala sammanhang.

En annan brist är det begränsade utbudet av just träffar och evenemang som riktar sig till äldre. Kommunens stöd till föreningar, kultur och andra aktiviteter behöver utökas, och tröskeln behöver sänkas för engagerade som vill dra igång projekt – framför allt genom sänkta hyror för ideellt bruk av kommunens lokaler.

Vi behöver en mer pålitlig hemtjänst i kommunen, med bättre personalkontinuitet och mindre stressade medarbetare. Det bästa sättet att uppnå det är att återstarta den kommunala hemtjänsten och ge den förutsättningar att konkurrera med kvalitet. Bristen på ett kommunalt alternativ i Nacka är skadligt för valfriheten, konkurrensen och kommunens förmåga att tillgodose de äldre invånarnas behov.

Mellanboenden för äldre kommer behöva inrättas i Nacka kommun i en nära framtid. När befolkningen blir allt äldre och medelåldern på särskilt boende stiger allt högre kommer behovet av trygga boendeformer för äldre som ännu är för friska för särskilt boende att bli större.

JÄMLIK FRITID

Vilka fritidsintressen man kan ägna sig åt ska i så liten grad som möjligt bestämmas av var i kommunen man bor. Inga kommunområden ska vara eftersatta avseende tillgången till idrottsytor, kulturlokaler och andra fritidsrelaterade fastigheter.

Därför måste Nacka i sin samhällsplanering ta fasta på hur behoven ser ut inte bara idag utan även i framtiden. Att bygga bort fotbollsplaner eller andra viktiga utrymmen till förmån för bostäder leder till ett olyckligt utfall: efterfrågan ökar samtidigt som tillgången minskar.

Barn som idrottar ska kunna ta sig till och från träningen även om deras föräldrar saknar bil. Alla som vill ägna sig åt idrott ska ha tillgång till bra anläggningar på rimligt avstånd från hemmet. Utomhusanläggningar ska vara tillgängliga för spontanidrott i största möjliga mån.

Ett fritidsbibliotek har inrättats på Järlahöjden och behöver kompletteras med flera centrumnära fritidsbibliotek, ett i varje kommundel. För att undvika biltransporter är det viktigt att fritidsbiblioteken ligger där människor bor.

Alla invånare, oavsett ekonomiska förutsättningar, ska ha tillgång till kommunalt finansierade kulturverksamheter. Oavsett målgrupp behöver verksamheterna förstärkt finansiering och bättre villkor, så att de kan få goda och rimliga förutsättningar för långsiktig planering och rekrytering. Kulturverksamheters demokratiska och bildande syften ska väga tyngre än lösryckta, kvantifierbara mått och målsättningar.

ETT HÅLLBARARE NACKA

Nacka behöver prioritera hållbarhet högre än tidigare för att nå kommunens egna mål, internationella åtaganden och de gränser för koldioxidutsläpp som rekommenderas av forskningen.

Hållbarhet är en princip som bör beaktas i alla delar av samhället. Det offentliga och politiken – på nationell och lokal nivå – måste sätta tonen, men även delaktighet från näringslivet och privathushållen är nödvändig för att målen ska kunna nås.

KLIMATNÖDLÄGE OCH KLIMATFÄRDPLAN

De globala temperaturökningarna ligger redan i linje med några av de mest pessimistiska prognoserna. Utvecklingen vi sett de senaste åren, med värmeböljor, värmerekord och extrem väderlek understryker allvaret i situationen. Tyvärr går utvecklingen vad gäller klimatarbetet i fel riktning på många håll i världen, inklusive i Sverige.

Nacka bör utlysa klimatnödläge. De konkreta åtgärder kommunen har vidtagit historiskt är inte på långa vägar tillräckliga – det kan enkelt avgöras genom en titt på regionens koldioxidbudget och utsläppshistorik. Klimat- och miljöprogrammet som tagits fram, liksom Grön- och blåstrukturprogrammet är alla bra, men det behövs satsningar och åtgärder som motsvarar ambitionerna. Verksamheternas grunduppdrag får inte bli lidande för att målen ska nås.

Därför vill Vänsterpartiet att Nacka efter utlysning av Klimatnödläge tar fram en samlad klimatfärdplan som redogör för vilka åtgärder som ska vidtas och när, och redovisar hur dessa åtgärder realistiskt kan få Nacka att komma till rätta med sin koldioxidskuld och bli ett föredöme för andra kommuner världen över som vill bidra till att vända utvecklingen.

DEN GRÖNA OMSTÄLLNINGEN

Den gröna omställningen är inte egentligen ämne för ett val eller beslut – den är en förutsättning om vi vill upprätthålla vårt samhälle. Den är också en livsviktig investering, inte bara i vår fortlevnad utan också i teknik, infrastruktur och verksamheter som kommer behövas och efterfrågas i framtiden.

Därför bör Nacka agera förnuftigt, och bekosta satsningar nu som ger oss infrastruktur, tekniska lösningar och kompetens som besparar oss större utgifter och problem i framtiden. Kortsiktigt snålande med den gröna omställningen är en förlustaffär i längden.

HÅLLBAR STADSUTVECKLING

När Nacka utvecklas, bygger stad och förtätar lokala centrum är det viktigt att de negativa konsekvenserna för klimatet blir så små som möjligt. Byggmaterial med låga utsläpp av växthusgaser måste användas, och de nya byggnaderna ska vara energieffektiva. Exempel på detta är hus med stommar av trä, plusenergihus och klimatanpassad betong och asfalt.

Ett gemensamt miljöcertifieringssystem ska tas fram och användas av både kommunen och exploatörer för att visa på nybyggnationens klimat- och miljöeffekter. Det är svårt att ställa skarpare krav, särskilt när plan- och bygglagen inte medger det, men det finns exempel på kommuner, exempelvis Stockholm, som ändå gör det. Här ser vi en stor utvecklingspotential i Nacka kommun.

Nacka ska planeras och byggas med kollektivtrafik, cykeltrafik, och gångtrafik i fokus. Personbilar ska inte behöva användas för privata ändamål i en stad, och vi ska inte motarbeta den gröna omställningen genom att propagera för eller delta i genomförandet av bakåtsträvande infrastrukturprojekt som leder till ökad biltrafik.

HÅLLBAR KONSUMTION

När Nacka kommun idag redovisar utsläpp av växthusgaser, i första hand koldioxid, är det bara det som släpps ut inom Nacka som ingår i siffrorna. Kommunen måste i stället utveckla ett konsumtionsperspektiv avseende växthusgaser, så att det går att fastställa hur stora utsläpp Nackabornas konsumtion och livsstil orsakar, oavsett var på jorden utsläppen sker.

Nacka kommun måste samtidigt bidra till att göra det lätt för invånarna att göra rätt, med vegetariska matalternativ i alla serveringsställen, bra tillgång till förnyelsebar energi, och goda möjligheter till återbruk och återvinning.

SOCIAL HÅLLBARHET

Vi menar att hållbarhet inte bara handlar om miljö och ekonomi, utan också om rättvisa, trygghet och jämlika livsvillkor för alla Nackas invånare. Våra satsningar på välfärd, bostäder som människor har råd att bo i och ett starkare socialt skyddsnät som motverkar segregation och otrygghet ska ske i samklang med klimatarbetet och den gröna omställningen, så att de förstärker varandra.

Stadsplaneringen är en nyckel i detta. Nacka stad måste utformas så att människor kan klara en bilfri vardag utan stress, exempelvis genom att bygga bostäder och förskolor nära varandra i anslutning till kollektivtrafik, skapa gröna jobb som utförs i anknytning till våra bostadsområden och fördela resurser rättvist mellan olika kommundelar. Då kan den gröna omställningen bidra till social hållbarhet och vice versa.

ETT RÄTTVISARE NACKA

Det finns stora rikedomar i kommunen, men de är som vi redan nämnt mycket ojämnt fördelade. Stor ekonomisk ojämlikhet är en källa till orättvisor och spänningar i ett samhälle, och den oro och otrygghet som följer inverkar negativt på människors livskvalitet.

En kommun har begränsade verktyg för att komma åt ekonomisk orättvisa. Kommunalskatten är platt, vilket innebär att den även om den har en fördelande effekt inte är så effektiv som vi skulle önska. Dessutom är den nationella lagstiftningen i vägen för en kommun som på allvar vill komma åt vissa orättvisor i samhället. I de kommande avsnitten beskrivs de åtgärder som Vänsterpartiet i Nacka betraktar som genomförbara på lokal nivå.

RÄTTVIS FINANSIERING

Ju mer av Nackas samhällsservice och välfärdstjänster som finansieras via skatten, och ju mindre som finansieras via avgifter och taxor, desto rättvisare blir finansieringen – det är viktigt att alla bidrar till ett samhälle som gör oss alla starkare tillsammans, och ingen ska behöva vända på kronor för att ha råd med viktiga välfärdstjänster, sakna möjlighet att delta i fritidsaktiviteter på jämlik grund eller i värsta fall avstå viktig vård för att de saknar försäkringsavtal. Vänsterpartiet vill därför betona vikten av offentlig finansiering av samhällsservice och omsorg.

Ett annat problem rörande finansieringen är att Nackas kommunala verksamheter ofta har ett bredare och mindre anpassningsbart uppdrag än de konkurrerande privata anordnarna, vilket innebär att de ofta i realiteten måste bekosta mer verksamhet med samma finansiering. För att komma åt detta är det viktigt att i största möjliga mån bryta ned finansieringen i olika delar så att den bättre motsvarar de faktiska uppdragen. Vid sidan av detta behöver Nacka sluta betala ut för mycket i momskompensation till privata anordnare – på flera områden kan kommunen justera ned procentsatsen som betalas från de 6 % som nu används som schablon.

I våra stora investeringsprojekt behövs en bättre struktur och organisering. I slutändan är det de ekonomiskt svagaste som drabbas hårdast när dålig arbetskultur, stuprör i organisationen och bristande transparens leder till att stora summor slösas bort på dåligt styrda projekt – resurserna som ödslas kunde ha använts till annat, och de projekt som fått avbrytas på grund av misskötsel hade kunnat ge Nackaborna värdefulla funktioner och infrastruktur.

RÄTTVIS VÄLFÄRD

Rättvis välfärd innebär i grund och botten att alla ska ha tillgång till välfärdstjänster av så god kvalitet att det inte finns skäl att föredra en annan verksamhet. Det står i direkt strid med hela den princip om kvalitetsdrivande konkurrensutsättning och vinstincitament som vårt nuvarande välfärdssystem vilar på – en princip som en majoritet av svenska folket saknar tillit till idag. För att konkurrens ska kunna råda är det ofrånkomligt att vissa barn får sämre omsorg eller utbildning än andra barn - orättvisan är alltså på sätt och vis själva poängen med systemet.

Vi är negativa till vinstintressen i välfärden – pengar som kunde gått till faktiska behov slussas genom vinsten ut till andra än dem de var avsedda för. Vi är negativa till hela styrsystemet med upphandling och kundval som används i Nacka – vid sidan av orättvisan det medför är det ineffektivt och kostnadsdrivande, och skapar brister avseende kommunens insyn i de verksamheter den finansierar – faktorer som tillsammans utgör hela bakgrunden till den epidemi av välfärdsbrottslighet som just nu försvagar Sveriges kommunala, regionala och statliga verksamheter.

Det finns också rena orättvisor kring hur de privata anordnarna tillhandahåller sina tjänster. Det är ännu svårare för "kunderna" att få insyn i verksamheten än det är för kommunerna, och många anordnare har upptäckt olika knep för att locka till sig lönsamma kunder och göra sig av med andra.

Tills detta styrsystem kan ändras vill Vänsterpartiet att det åtminstone ska finnas ett kommunalt alternativ i alla Nackas välfärdsverksamhetsområden. Vi har inte råd att finansiera verksamheter som vi inte har insyn i kostnadsbilden för, och vi har inte heller råd att låta vinstdrivande verksamheter sätta normen för vad som utgör god kvalitet – kvalitet ska vara en fråga om hur väl invånarnas behov tillgodoses. Det sanna vinstintresset i välfärden är det stöd medborgaren får att leva ett bättre liv.

RÄTTEN TILL BOSTAD

Nacka kommun har i praktiken abdikerat från det ansvar för bostadsförsörjningen som Kommunallagen fastslår. Trots att det är vårt ansvar att se till att utbudet av bostäder motsvarar behoven har vi i realiteten låtit fastighetsbolagen som köpt mark i kommunen bygga efter eget tycke. Därmed har utbudet i Nacka, liksom i Stockholmsregionen i stort, blivit obalanserat, med ett överskott av alldeles för dyra bostäder och ett underskott av bostäder som människor kan efterfråga.

Ytterst är detta förstås en högst naturlig slutdestination för den resa som inleddes med utförsäljningen av Nackas eget bostadsbolag. Nacka har valt att lita på att marknaden ska leverera det människor behöver, men marknaden har – som den brukar – valt att leverera det som är mest lönsamt på kort sikt.

Nacka behöver ett långt större bestånd av hyresbostäder, till långt lägre hyror. Det senaste årtiondets tillskott på Nackas bostadsmarknad har till största del visat sig bestå av felsatsningar. Vi har inte fått hit den befolkning vi hoppades på, vare sig i rena antal eller i demografiska termer. Om Nacka ska kunna växa och bli stad på ett hållbart sätt behöver vi locka hit fler unga människor, fler arbetande människor, och fler barnfamiljer. Vi kan inte lyckas med det om de inte har råd att flytta hit.

Vänsterpartiet vill skapa bättre villkor för befintliga och nya hyresgäster i kommunen genom att återupprätta det kommunala bostadsbolaget, rabattera markarrenden för hyresrätter med överkomliga hyresnivåer, utveckla kooperativa boendeformer och genomföra andra bostadspolitiska reformer. Dessa åtgärder är nödvändiga för att Nacka ska kunna få en befolkning som gör kommunen långsiktigt bärkraftig, både avseende arbetskraft och skatteintäkter.

RÄTTVIS HANDEL OCH RÄTTVISA AVTAL

Nacka ska genom sina sätt att bedriva handel och genomföra projekt främja global och lokal hållbarhet och goda arbetsvillkor i hela produktionsledet. Solidaritet är inte något som stannar vid kommungränsen.

Därför bör Nacka befästa sitt åtagande för rättvis handel och etisk konsumtion genom att bli en Fairtrade-certifierad kommun. Praktiskt innebär det att alla kommunens upphandlingar ska omfattas av kriterier och krav rörande rättvis handel, och att Fairtrade-certifierade varor ska ingå i utbudet av produkter på olika försäljningsställen.

Utöver det bör Nacka ta sitt ansvar för den svenska arbetsmarknaden och verksamheternas medarbetare och införa krav på kollektivavtal, meddelarfrihet och i övrigt likvärdiga arbetsvillkor med kommunalt anställda i all upphandling och auktorisering av kommunalt finansierad verksamhet.

ÖVERGRIPANDE MÅL

- Nacka ska bli en jämlik kommun.
- Nacka ska bli en jämställd kommun.
- Nacka ska bli en ekologiskt hållbar kommun.

- Nacka ska vara en inkluderande kommun.
- Nacka ska vara en solidarisk kommun.
- Nacka ska vara en demokratisk kommun.

- Nacka kommun ska vara en god arbetsgivare.
- Företag som bedriver verksamhet finansierad av Nacka kommun ska vara goda arbetsgivare.
- Nacka kommun ska ha en långsiktigt hållbar ekonomi.
- Nacka kommuns verksamheter ska vara fria från kommersiella vinstintressen.

EKONOMI OCH INVESTERINGAR

TABELLER EKONOMI TOTALT

Tabell 1 Resultaträkning

mnkr	Utfall 2025	Budget 2026	Prognos 2026	Budget-underlag 2027	Vänster-partiets budget 2027
Verksamhetens intäkter	1 578,1	1 407,9	1 510,4	1 447,6	1 356,3
Jämförelsestörande intäkter	518,7	475,2	509,3	659,7	659,7
Verksamhetens kostnader	-7 802,8	-8 117,5	-8 105,2	-8 268,0	-8 672,0
Jämförelsestörande kostnader	-364,2	-116,7	-221,7	-105,6	-105,6
Avskrivningar	-486,4	-510,2	-550,4	-550,5	-550,5
Verksamhetens nettokostnader	**-6 556,7**	**-6 861,4**	**-6 857,6**	**-6 816,8**	**-7 312,1**
Skatteintäkter (inkl avräkning)	7 506,7	8 003,1	7 968,9	8 385,4	8 692,6
Inkomstutjämning	-1 000,0	-1 173,6	-1 182,3	-1 173,6	-1 173,6
Kostnadsutjämning	272,7	314,8	293,3	309,6	309,6
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regleringsavgift/bidrag	295,9	317,6	317,9	292,2	292,2
LSS-utjämning	-160,0	-173,3	-173,7	-176,2	-176,2
Övriga generella statsbidrag	6,9	0,0	4,0	0,0	0,0
Fastighetsavgift	197,2	200,8	204,6	215,4	215,4
Skattenetto	**7 119,4**	**7 489,6**	**7 432,6**	**7 852,8**	**8 159,9**
Finansiella intäkter	74,6	72,0	79,9	62,7	62,7
Jämförelsestörande finansiella intäkter	25,9	2,5	0,0	0,0	0,0
Finansiella kostnader	-235,8	-191,8	-175,1	-197,0	-201,0
Jämförelsestörande finansiella kostnader	-23,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansnetto	**-159,0**	**-117,3**	**-95,2**	**-134,3**	**-138,3**
Resultat efter finansiella poster	403,7	510,9	479,8	901,6	709,5
Extraordinära poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	**403,7**	**510,9**	**479,8**	**901,6**	**709,5**
Jämförelsestörande poster	156,7	361,0	287,6	554,1	554,1
Resultat exklusive jämförelsestörande poster	**247,0**	**150,0**	**192,2**	**347,5**	**155,4**

Målnivå Resultat 2% av skatteintäkter 163,2

1 kr i kommunalskatt motsvarar 473 Mkr. Vi föreslår en höjning av skatten relativt 2026 med 65 öre, det vill säga en inkomstförstärkning med ca 307 Mkr relativt kommunens budgetunderlag.

Tabell 2 Verksamhetens nettokostnader

	Utfall 2025	Budget 2026	Prognos 2026	Budgetunderlag 2027	Vänsterpartiets budget 2027
mnkr	**Netto**	**Netto**	**Netto**	**Netto**	**Netto**
Kommunstyrelsen	-340,7	-443,5	-446,0	-471,6	-485,9
Nämnden för arbete och försörjning	-139,9	-142,3	-138,6	-149,8	-130,5
Fritidsnämnden	-214,1	-247,8	-244,8	-277,4	-303,6
Kulturnämnden	-161,2	-166,9	-161,9	-169,0	-210,4
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	-35,7	-37,0	-37,2	-40,6	-41,3
Natur- och trafiknämnden	-477,2	-521,2	-478,7	-593,9	-616,6
Socialnämnden	-1 073,0	-1 123,2	-1 080,0	-1 118,2	-1 197,2
Utbildningsnämnden	-3 374,8	-3 520,6	-3 385,2	-3 563,9	-3 849,0
Äldrenämnden	-1 123,0	-1 206,8	-1 130,9	-1 221,1	-1 288,0
Överförmyndarnämnden	-8,7	-9,1	-8,8	-10,4	-10,7
Summa nämnder	**-6 948,3**	**-7 418,5**	**-6 991,6**	**-7 616,0**	**-8 133,3**
varav ränta för finansiell leasing (redovisas som finansiell kostnad)		42,5		41,0	42,5
Oförutsett	-1,1	-22,0	-22,0	-22,0	0,0
Övergripande verksamhet	29,1	178,2	269,5	226,0	226,0
Jämförelsestörande övergripande verksamhet	-217,8	358,5	287,6	554,1	554,1
Verksamhetens nettokostnader	**-6 762,8**	**-6 861,4**	**-6 857,6**	**-6 816,9**	**-7 312,2**

KOMMENTARER TILL VÄNSTERPARTIETS BUDGET:

Kostnader för val- och demokratinämnden, redovisas under kommunstyrelsen, dock specificerar vi mål och satsningar inom ramen för nämnden separat. Beslut tas dock under kommunstyrelsen.

Kostnaderna för klimat- och miljönämnden har vi inte möjlighet att flytta från de nämnder som idag omfattar dess uppgifter (kommunstyrelsen, miljö- och stadsbyggnadsnämnden och natur- och trafiknämnden). Detta hanteras genom ett förslag till beslut om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att omfördela denna budget. Mål och höjd ambitionsnivån för klimat- och miljöåtgärder finns redovisade under klimat- och miljönämnden. Beslut tas dock under kommunstyrelsen.

Vi motsätter oss att kommunen säljer ut mark. Den absoluta huvuddelen av markförsäljningen under 2027 är dock redan avtalad (annat än några enstaka tomträtter) varför vi inte anser att vi kan ändra i beloppen för det.

INVESTERINGAR

Den nya befolkningsprognosen talar emot den stora befolkningsökning som Nacka kommun planerat efter. Dessutom är de som flyttar till Nacka ofta äldre med vuxna barn, vilket ökar behovet av hemtjänst och äldreboenden men inte förskolor och skolor. Idrottsanläggningar, särskilt fotbollsplaner, är det dock en stor brist på varför den typen av satsningar ändå måste göras.

Alliansen vill att 75 % av kommunens investeringar byggs av privata intressenter. Nacka har under många år hållit nere sina egna investeringar och sin låneskuld. Låg skuld är i och för sig bra för kommunen men ingen ska tro att de privata investerarna gör det gratis. I själva verket ökar kostnaderna för kommunen om man i stället måste hyra in skollokaler och liknande, jämfört med om man byggt själv, lånat och betalat ränta.

Vi är beredda att låta kommunen själv ta investeringar för skolor, förskolor med mera, i stället för att låta privata intressenter göra det. I längden blir det billigare för kommunen och ger bättre möjligheter till flexibelt utnyttjande av mark och fastigheter.

Vi har redan sett hur kostnaderna skjutit i höjden för Stavsborgsskolan, som kommunen sålt och hyr tillbaka. Kommunen har nu ett 25-årigt hyresavtal som kommer att kosta stora belopp varje år.

Att betala lån genom att sälja av ”familjeguldet” är ett felaktigt sätt att hantera finansieringen av investeringar. Alliansen har inte fört en sund och ansvarsfull finanspolitik. Deras prioritering av låg skatt har lett till att överskotten i kommunens ekonomi inte varit tillräckliga för självfinansiering av investeringar. Detta måste förändras framöver, det är helt i sin ordning att ta lån för investeringar i infrastruktur, men det långsiktiga målet ska vara självfinansiering.

Nacka har en historia av dålig kultur för investeringsprojekt; dåliga beslutsunderlag, skenande kostnader och dåligt förankrade beslut. Revisorerna har vid ett flertal tillfällen anmärkt på det. Det har varit svårt att få ett helhetsperspektiv och en överblick över de totala ekonomiska konsekvenserna av alla investeringar och exploateringsprojekt. Nu har nyligen tre projekt stoppats just av detta skäl: Upphöjningen av Saltsjöbanan, överdäckningen av Värmdöleden inklusive bussterminal samt Kyrkviksparken där en dagvattendamm skulle byggas. Kostnaderna för projektering – och i fallet Kyrkviksparken även byggkostnaderna – har skenat och hundratals miljoner gått upp i rök. Rutinerna kring uppföljningen måste ändras och förbättras så att sådant inte upprepas.

Det är nu svårt att gå emot de flesta av de investeringar som föreslås i tjänstemannaunderlaget, de är helt enkelt nödvändiga. Däremot finns det några som Vänsterpartiet vill ska utgå både av ekonomiska och politiska skäl.

Sammantaget är det en ofantlig mängd projekt, konton med mera att få grepp om, något som knappast någon politiker, alliansen inräknad, har förmåga att följa och förstå konsekvenserna av. Vänsterpartiet gör här så gott vi kan med vårt förslag.

Det är svårt att prioritera bland alla de projekt som presenteras i budgetunderlaget, särskilt bland stadsutvecklingsprojekten. Vi utgår från de investeringar som ingår i tjänstemannaunderlaget och har angett vilka projekt vi vill ska utgå. För varje nämnd listar vi också tillkommande projekt som vi vill ska genomföras, alla med kostnadsuppskattningar. För vissa projekt har vi enbart lagt en symbolisk projekteringskostnad. Det gör vi då vi har svårt att med exakthet bedöma kostnaden, men också för att vi bara gör en ettårsbudget. Skulle vi få majoritet för våra förslag får beslut tas i två steg: beslut om förstudie och projektering som första steg och beslut om själva investeringen som andra steg.

ÖVERGRIPANDE BESLUT

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

1. att övergripande mål för Nacka kommun fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
2. att skattesatsen för år 2027 fastställs till 18,43 kr (en höjning med 65 öre relativt 2026)
3. att underskott i verksamheter 2027 inte ska belasta verksamheten 2028
4. att partierna i kommunfullmäktige erhåller grundstöd/kanslistöd, och politiska sekreterare enligt tjänstemannaorganisationens förslag
5. att arvoden till förtroendevalda, regler för kommunalråd, deltidsengagerade förtroendevalda och gruppledare fastställs enligt tjänstemannaorganisationens förslag, och utöver detta att timarvode ska ges för deltagande i nämndernas beredningssammanträden
6. att kommunalrådens arvode från och med 2027 sänks till ett prisbasbelopp per månad, kommunstyrelsens ordförande ges ytterligare 20 %
7. att internhyressystemet avskaffas – lokaler bekostas över den gemensamma budgeten och budgetramarna justeras därefter i konsekvens med detta
8. att kommunfullmäktige fastställer internräntan inom kommunen för 2027 till 2,75 %
9. att kommunfullmäktige fastställer personalomkostnadspålägg för 2027 enligt följande

PO-pålägg	–23 år	24–66 år	67– år
Välfärd samhällsservice	28,47 %	39,43 %	15,81 %
Välfärd skola	28,47 %	41,80 %	15,81 %
Övriga	28,47 %	45,34 %	15,81 %

10. att kommunfullmäktige fastställer för respektive bolag ett räntepåslag på lån som bolaget upptar hos kommunen, enligt följande:
    - För Nacka vatten och avfall AB ett räntepåslag på 59 punkter (0,59 procentenheter)
    - För Nacka Energi AB ett räntepåslag på 28 punkter (0,28 procentenheter)
    - För Nacka Energi Försäljning AB ett räntepåslag på 28 punkter (0,28 procentenheter)
    - För Nacka Sicklaön 359:1 AB ett räntepåslag på 28 punkter (0,28 procentenheter)

11. att Kommunfullmäktige fastställer för respektive bolag en borgensavgift på lån som bolaget upptar med hjälp av kommunal borgen. Borgensavgiften fastställs vid tecknade av borgen och är oförändrad under lånets löptid. För lån tecknade under 2027 gäller följande borgensavgift:
    - För Nacka vatten och avfall AB ett påslag på 59 punkter (0,59 procentenheter)
    - För Nacka Energi AB ett påslag på 28 punkter (0,28 procentenheter)
    - För Nacka Energi Försäljning AB ett räntepåslag på 28 punkter (0,28 procentenheter)
    - För Nacka Sicklaön 359:1 AB ett påslag på 28 punkter (0,28 procentenheter)
12. att alla checkar uppräknas med 3,2, %, i enlighet med den generella löne- och priskompensation som omfattas av budgeten
13. att kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en egen komplett budget för val- och demokratinämnden genom att överföra resurser från kommunstyrelsen
14. att en klimat- och miljönämnd inrättas, och att kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram budget för den nya nämnden genom att överföra resurser från de nämnder som idag har motsvarande uppgifter samt tillföra tillkommande resurser som redovisas under klimat- och miljönämnden i denna budget
15. att kommunstyrelsen får i uppdrag att utarbeta förslag till ny förvaltningsorganisation som bygger på att systemet med finansieringsnämnder och konkurrensutsatta produktionsverksamheter under kommunstyrelsen avskaffas, att principen ”en nämnd – en förvaltning” införs så långt det är möjligt och att uppdelningen av produktionen i ”verksamhet” och ”myndighets- och huvudmannaorganisation” avskaffas
16. att kommunstyrelsen får i uppdrag att utarbeta förslag till en ny styrmodell för kommunens verksamheter som baseras på att verksamheterna genom stöd från kommunen ska utföra sina uppdrag och uppfylla satta mål i motsats till dagens marknadsstyrning
17. att kommunstyrelsen får i uppdrag att komplettera årsboksluten med särbokslut på
    - översiktsplanens mål och rekommendationer avseende social hållbarhet
    - barnbokslut som visar hur kommunens verksamhet och tagna beslut påverkar barn och ungas situation
    - klimatbokslut som följer upp klimatfärdplanen och koldioxidbudgeten
18. att avvikelser i tidplan och budget för beslutade projekt tydligt redovisas i budgetuppföljningar
19. att kundvalssystemet avskaffas
20. att ingen ytterligare kommunal verksamhet ska konkurrensutsättas eller privatiseras
21. att det ska finnas kommunalt arrangerad verksamhet inom varje konkurrensutsatt ansvarsområde så länge nuvarande organisation och kundvalet fortfarande existerar
22. att kommunen ställer samma etiska, miljömässiga, personalpolitiska och demokratiska krav som vi ställer på egna verksamheter när verksamheter ska upphandlas, auktoriseras eller certifieras
23. att kommunen, vid all upphandling, auktorisation eller certifiering, ställer krav på kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor samt att anställdas meddelarfrihet ska gälla fullt ut

24. att kommunen ställer krav på att verksamheter som upphandlas eller auktoriseras ska vara diskrimineringsfria och fullt tillgängliga för personer med funktionsvariationer
25. att kommunen utlyser klimatnödläge
26. att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en klimatfärdplan för hur klimat- och miljöprogrammets mål ska uppnås
27. att Nacka kommun ska använda konsumtionsbaserade mätvärden för utsläpp av växthusgaser
28. att sponsring och reklam inte ska finansiera kommunens verksamheter
29. att kommunen verkar för att certifieras som Fairtrade-kommun.

NÄMNDER, STYRELSER OCH BOLAG

KOMMUNSTYRELSEN

Vänsterpartiets budgetförslag för kommunstyrelsen innebär en politik som tar ansvar för alla kommuninvånare, oavsett plånbok och position. Inte minst tar vi politiskt ansvar genom att se till att gemensamma tillgångar kommer medborgarna till del och inte går till vinster hos välfärdsföretag drivna av vinstintressen.

Inom ramen för kommunstyrelsens ansvar ligger stadsplanering och övergripande miljöfrågor. Klimatfrågan är en ödesfråga för kommande generationer, vilket medför att även vi i Nacka måste planera vårt samhälle så att miljöbelastningen minskar.

Idrott, föreningsliv och konstnärlig gestaltning har alla ett egenvärde i sig, och deras nytta ska inte enbart ställas i relation till den utdelning de kan inbringa vid fastighetsförsäljning. Den blinda tilltron till spekulationsekonomin behöver nedprioriteras till förmån för Nackabornas framtid.

Mycket av det som behandlas i kommunstyrelsen rör jämlikhet, miljö och kommunens organisation och finansiering. Vilken politik Vänsterpartiet i Nacka vill driva i dessa frågor redogörs för i de inledande kapitlen.

NACKA BYGGER STAD OCH EXPANDERAR – BRA MEN SVÅRT

Genom avtalet om tunnelbana till Nacka centrum förbinder sig Nacka att bygga en stor mängd bostäder. Decenniers misstag av att låta enskilda exploatörer bygga sitt eget lilla område, efter egna idéer, har lett till ett uppdelat Nacka med en massa små öar av bebyggelse utan sammanhang.

Att nu bygga ”stad” på Sicklaön ger en möjlighet att bygga samman mellanrummen och få en mer sammanhängande bebyggelse. Nu visar det sig att tunnelbanan blir ytterligare två år försenad, totalt sju års försening, samt att byggföretagen ser en mycket mindre efterfrågan på de dyra bostadsrätterna som planerats att byggas. Vi vill därför att planeringen, i stället för dyra bostadsrätter, styrs om till hyresbostäder med rimliga hyror, mer grönt och fler idrottsytor och idrottsanläggningar i centrala lägen.

Det är också viktigt att vid nybyggnation se till att hyresbostäder och bostadsrätter blandas i områden, detta för att förhindra segregation och för att få en mer levande gemenskap.

Även om byggbolagen ser minskad efterfrågan på bostäder finns ett stort behov. Ungdomar som vill flytta hemifrån kan idag inte det, inte i första hand på grund av brist på bostäder utan brist på bostäder till priser/hyror som de kan betala.

Klimat- och miljöengagemanget från många föreningar i Nacka är viktigt och något som vi ser som nödvändigt för ett brett perspektiv på besluten i Nacka kommun. Det är även en demokratifråga att medinflytande från medborgarna tas tillvara på ett klokt sätt.

Nackas lokala miljögrupper som Rädda Ryssbergen, Bevara Trolldalen, Rädda Ältasjön samt Nackas naturskyddsförening är självklara samtalsparter för oss. Flera frågor är gemensamma för oss, ur olika perspektiv.

Vi har konsekvent agerat för att planen att bygga i Ryssbergen inte skulle antas. Ryssbergen är ett alltför värdefullt område vad gäller biologisk mångfald och ur natur- och rekreationssynpunkt. Planen är dock antagen så kommunen har nu synnerligen begränsade möjligheter att förhindra att hela området bebyggs. Ett annat aktuellt område där vi av samma skäl vill stoppa exploatering och byggande är Trolldalen. Detaljplanen för Henriksdalsbacken är antagen och överklagad och om

detaljplanen upphävs är vi beredda att omarbeta planen till att bara bebygga området väster om Henriksdalsbacken och skydda skogen i Trolldalen.

Byggnationen av bostäder medför också att andra utbyggnader måste ske (lokaler för arbetsplatser, förskolor, skolor, äldreboenden, idrottsanläggningar och så vidare). Det är omfattande och kostsamt, men nödvändigt. Vi vill att kommunen ska svara för huvuddelen av investeringarna, inte låta privata intressen stå för 75 %, som alliansen vill.

Även om det medför ett ökat lånebehov ska detta inte bekostas genom försäljning av mark och fastigheter, eller genom att så många verksamheter som möjligt läggs i privata anordnares händer. Nacka kommun behöver inta förarplatsen inför framtidens expansioner. Tomträttsupplåtelser, i stället för att sälja mark, ger tvärtom löpande intäkter och ger kommunen rådighet över marken på lång sikt.

Man får också ta med i beräkningen att nya invånare medför ökade skatteintäkter och en positiv inverkan på kommunens ekonomi.

STÄLL KRAV PÅ EXPLOATÖRERNA

Byggnation i Nacka sker i alltför hög utsträckning på de enskilda exploatörernas villkor, trots att kommunen i praktiken har en mycket stark ställning.

Kommunen behöver ta ett större ansvar för en övergripande planering men också hävda egna idéer om hur kommunen ska utvecklas. Vackra ord om klimat och miljö och om behovet av att det byggs hyresbostäder ser bara ut att bli verklighet i ett enda kvarter i de nya områden som byggs. Exploatörer har dock svårigheter att sälja alla nya bostadsrättslägenheter vilket gör att en del ursprungligen tänkta bostadsrättslägenheter blir hyresbostäder. Men då med hyror som är väldigt höga.

Plan- och bygglagen sätter begränsningar i vilka krav kommunen kan ställa på en exploatör. I praktiken går det ändå att ställa stora krav, det visar ett flertal exempel från andra kommuner. Särskilt gäller det när det handlar om att kommunen upplåter kommunal mark för byggande. Exempel på krav som bör ställas är energieffektivitet och koldioxidutsläpp under byggfasen.

PLANERA FÖR KOLLEKTIVTRAFIK, INTE BILTRAFIK

I planeringen för nya Nacka stad ska gående, cyklister och kollektivtrafiken prioriteras och biltrafiken anpassas efter det.

Region Stockholm ansvarar för kollektivtrafiken men Nacka måste här agera påtryckare. För oss är det viktigt att turtätheten är jämlik över hela kommunen och att den baseras på hur många människor som faktiskt reser med buss och tåg. Kollektivkörfält ska utökas för att ge bussresenärerna en kortare restid och biltrafiken ett mindre utrymme.

Den försenade tunnelbaneutbyggnaden är också en utmaning för busskapaciteten på Slussen och längs Värmdövägen. Där behöver både kommunen och regionen göra en omplanering av hur en god kollektivtrafik ska kunna garanteras innan tunnelbanan kommer igång. Att överdäckningen av Värmdöleden vid Nacka Forum avbrutits betyder att bussterminalen som var tänkt att ansluta till tunnelbanan behöver planeras om. Att bygga en terminal för buss- och tunnelbanetrafiken är ett krav för att både hålla avtal med regionen men framför allt för att kollektivtrafiken i framtiden ska fungera. Kommunledningen har försökt slingra sig ur behovet av bussterminal men vi ställer krav på att det ska bli en för resenärerna fullgod lösning. Detta kommer att vara en stor och aktuell fråga de närmaste åren fram till dess att en lösning finns på plats.

Kommunen ska också vara aktiv när det gäller att trycka på för att utöka båttrafiken till och från Nacka. Fler båtlinjer direkt in till Stockholms city skulle hjälpa till att avlasta trafiksituationen vid Slussen.

MINSKA BILTRAFIKEN I NACKA

Den gröna omställningen kräver att våra resandemönster ändras. Transportsektorn är den största utsläppskällan av klimatstörande gaser i Nacka och de utsläppen vill vi minska fortast möjligt. Det betyder att samhällsutvecklingen behöver förändras till att långa bilresor inte behövs i vardagslivet. Det betyder också att fler stora motorvägsprojekt som till exempel Östlig förbindelse inte ska genomföras.

Det är ett väl beforskat faktum att fler motorleder leder till ökad biltrafik. Den nya tunnelbanan till Nacka kommer ge nya resmöjligheter för många Nackabor, vilket kommer att avlasta vägnätet. I Stockholmsregionens vägnät tillkommer Förbifart Stockholm som kommer avlasta trafiken på Essingeleden och förbättra framkomligheten i Södralänken.

MEDBORGARKONTOR

Myndigheter som Försäkringskassan, Skatteverket och Migrationsverket, men även banker, digitaliserar i allt högre grad sina tjänster samtidigt som tillgången till lokala kontor försvinner. Nacka kommun har också digitaliserat många av sina kontakter med invånarna. Alla har dock inte den kompetens som krävs för att navigera i ett digitalt samhälle och behöver stöd i kontakten med myndigheter och kommun.

Biblioteken fungerar idag i viss utsträckning som medborgarkontor. De erbjuder hjälp i digitala frågor och ger samhällsvägledning. Det finns även ett flertal ideella aktörer som bistår i dessa frågor, så som kyrkor och föreningar i Nacka. Detta tyder på ett stort behov av stöd.

Vissa frågor är dock mer omfattande och kräver speciellt utbildad personal och därför skulle uppdragsverksamheten kunna utvecklas till regelrätta medborgarkontor, på samma sätt som Stockholms stad har i vissa områden. Det är bra att verksamheten finns i eller i närheten av biblioteken men det är också viktigt att bibliotekets resurser inte används till medborgarkontoren. De måste få egen finansiering.

VERKSAMHETSMÅL 2027

BYGGA OCH BO

- Nacka ska aktivt ansvara för kommuninvånarnas bostadsförsörjning.
- Nacka ska ha ett bostadsbestånd bestående av minst en tredjedel hyresbostäder, vilket innebär att nya bostäder som byggs i Nacka till minst hälften ska vara hyresbostäder.
- Nacka ska ha ett bostadsbestånd med bostäder som kan efterfrågas även av låg- och medelinkomsttagare.
- Nacka ska ha ett gott markbestånd.
- Nacka ska planera samhället så att arbetsplatser, kollektivtrafik, offentlig och kommersiell service finns nära där invånarna bor.
- Nackas offentliga miljöer ska vara tillgängliga.

KLIMAT OCH MILJÖ

- Förnyelsebar elproduktion ska öka i kommunen.
- Det ska bli mer praktiskt att ha elbil i kommunen.

VERKSAMHET OCH PERSONAL

- Alla kommuninvånare ska få en god service i de verksamheter som kommunen tillhandahåller.
- Det ska vara full insyn i alla verksamheter som kommunen tillhandahåller.
- All verksamhet som finansieras av kommunen ska omfattas av samma krav och mål som de egna verksamheterna.
- Kommunens verksamheter ska samverka för att uppnå kvalitetsmål.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-485,9**
varav	
ökad ram för verksamhet som vi redovisar under klimat- och miljönämnden	**-10,7**
ökad ram för verksamhet som vi redovisar under val- och demokratinämnden	**-8,5**
ökade/minskade kostnader ej fördelade på nämnderna	**+29,3**
Jfr kommunens underlag	**-14,3**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	-12,0 Mkr
Inrättande av medborgarkontor	-2,0 Mkr
Konsten att skapa stad läggs ner, ansvaret för konst i det offentliga rummet överförs till kulturnämnden	+2,0 Mkr
Fairtrade-certifiering av Nacka kommun	-0,7 Mkr
Sänkta resultatmål för Välfärd skola och Välfärd samhällsservice (0 kr för båda)	-2,0 Mkr
Antagna satsningar enligt kommunstyrelsens och stadsutvecklingskontorets yttranden inför mål och budget	-14,2 Mkr
Kostnaderna för klimat- och miljönämnden har vi inte möjlighet att flytta från de nämnder som idag omfattar dess uppgifter: kommunstyrelsen, miljö- och stadsbyggnadsnämnden och natur- och trafiknämnden. Detta hanteras genom ett förslag till beslut om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att omfördela denna budget. Den ökade ambitionsnivån för klimat- och miljöåtgärder finns redovisade under Klimat- och miljönämnden.	
Sänkning av kommunalrådsarvoden till ett prisbasbelopp per månad	+4,5 Mkr

I princip ska ingen försäljning av fastigheter ske, men något undantag kan bli aktuellt i samband med exploateringar. Ingen försäljning av verksamhetslokaler och tomtmark.

ÖKADE/MINSKADE KOSTNADER SOM FALLER UT PÅ KOMMUNENS NÄMNDER

Beloppen ska fördelas ut på nämnderna, vi saknar dock förutsättningar att göra den fördelningen och redovisar dem i stället här samlat på kommunstyrelsen:

Nackas styrsystem ändras. Systemet med åtskild finansiering och produktion avskaffas liksom kundvalssystemen med checkar. Konkurrensutsättningen avbryts. Dessa förändringar innebär en total kostnadsbesparing för kommunen. Vi gör en försiktig bedömning, troligtvis är det mångdubbelt mer, och anger det till	+30,0 Mkr
Mötesarvoden för nämndernas beredningsmöten införs. Idag är det ett stort problem för förtroendevalda som har vanliga anställningar att de förlorar inkomst för deltagande.	-0,7 Mkr

Systemet med internhyror slår hårt mot vissa enskilda verksamheter, främst skolor. Det har heller inte visat sig ha den avsedda effekt som det var tänkt (att uppnå totalt sänkta lokalkostnader för kommunen). Därför föreslår vi i första hand att hyrorna bryts ur skolpengen men vi vill på längre sikt att hela systemet avskaffas. I detta budgetförslag har vi inte kunnat räkna av den kostnaden för nämnderna. Vid avskaffande av internhyrorna får motsvarande justering av budgetramarna göras. (Detta är enbart en teknisk fråga, för kommunen som helhet är det ett nollsummespel).

Tidigare år har alliansen valt ett inte ge någon generell löne- och prisökningskompensation. Istället har man valt att ge kompensation i enstaka fall och då har det i alliansbudgeten betecknats, felaktigt, som ”satsningar”. Det betyder att verksamheterna generellt tvingats till en ”effektivisering” vilket i praktiken varit en nedskärning.

Löner beräknas stiga med 3,4 % och priser med 2,7 %, sammantaget 3,2 % under 2027 enligt Sveriges kommuners och regioners PKV-index. Vi har valt att till samtliga nämnder ge en generell kompensation för löne- och prisökningar på 3,2 %, vilket motsvarar PKV-index.

INVESTERINGAR

ALLMÄNT

Utvecklingsplaner för de stora bostadsområdena tas fram. Dessa planer ska dels omfatta motsvarande fördjupade översiktsplaner, dels planering av sociala aspekter av områdena. Särskilt angeläget är att akuta upprustningsbehov av allmänna platser genomförs inom ramen för projekten.

Vänsterpartiet motsätter sig försäljning av fastigheter och verksamhetslokaler. Fastigheter, främst skolfastigheter, har sålts för att sedan långtidshyras. Det är ett sätt att frisera kapitalbudgeten genom att försäljningsintäkterna kan användas till att lösa lån.

Vi motsätter oss den här typen av affärer. De innebär i praktiken ökade kostnader men också att kommunens rådighet över fastigheterna försvinner.

Projekt	**Kostnad Mkr**
Utreda bildandet av ett nytt kommunalt allmännyttigt bostadsbolag. En uppskattad första insats i form av ett aktiekapital på 100 Mkr.	-0,2
Inom ramen för utvecklingsplanerna för Fisksätra, Henriksdal, Älta och Orminge satsa på uppbyggnad av lokaler för kommunal service (socialkontor, familjecentral med mera).	-10
Markförvärv. Kommunen är i stort behov av att börja bedriva en offensiv markpolitik. Vänsterpartiet vill för 2027 budgetera ytterligare 50 Mkr med återkommande minst motsvarande belopp årligen framöver.	-50
Bygg fler LSS-boenden, projektering. 20-30 bostäder behövs för att de flesta av de som är placerade utanför kommunen ska kunna bo i Nacka. Total investering 40-70 Mkr.	-5
Kommunen har ett stort behov av bostäder med sociala kontrakt, både för nyanlända och för andra personer och familjer som saknar bostad. För nyanlända gäller detta kunna erbjuda permanent boende efter etableringsperioden. Olika lösningar tas fram, däribland kooperativa hyresbostäder enligt Kymmendömodellen.	-25
Nacka har ett stort behov av idrotts- och fotbollsplaner. Det behövs framför allt nya planer på Sicklaön. Två nya planer finns med i tjänstemannaförslaget, Porsmossen och Källtorp. Det finns problem kring båda anläggningarna, men har bibehållit investeringarna ändå – skulle bättre lösningar uppenbara sig kan medlen med fördel överföras dit. Vi lägger investeringsmedel för ytterligare en ny plan i kommunen under 2027, fler behövs under följande år.	-15

ÄLDREBOENDEN

Projekt	**Kostnad Mkr**
Äldreboenden i kommunal regi byggs ut för att täcka behoven. På sikt byggs trygghets- och seniorboenden i kommunal regi (när ett kommunalt bostadsbolag tillkommit). Behov av mångkulturella äldreboenden tillfredsställs. Äldreboenden bör finnas i närheten av bostadsområden för att underlätta för anhöriga att besöka de äldre. Att det även finns kollektivtrafik är viktigt. Medel för projektering av äldreboenden.	-15

SKOLLOKALER

Projekt	**Kostnad Mkr**
Anpassning av skollokaler för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, exempelvis mer enskilda utrymmen. Detta projekteras till del under det kommande året. Oklart hur stora kostnaderna blir för själva ombyggnaden/anpassningen.	-5
Planera för kommunal F-9-skola i Fisksätra.	-5
Planera för byggande av yrkesgymnasium i Fisksätra.	-5

EXPLOATERINGSPROJEKT

Projekt	**Kostnad Mkr**
Projekt med studentbostäder. Behovet av studentbostäder är stort i Stockholms-området. Minst ett område med permanenta studentbostäder initieras under året.	-5
Projekt Gungviken-Österviks verksamhetsområden ändrar inriktning. Avsikten att bygga brygganläggningar för upptagning av båtar och väg genom grönområdet, inklusive bro över Saltsjöbanan, upp till verksamhetsområdet ändras till planering för verksamhet enbart inom Gungvikenområdet. Detta ger ingen ekonomisk påverkan under 2027.	0

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

30. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för kommunstyrelsen fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
31. att enheterna Välfärd skola och Välfärd samhällsservice inte ska åläggas något resultatkrav
32. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för val- och demokratinämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
33. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för klimat- och miljönämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
34. att fastställa som policy att ingen försäljning av kommunens fastigheter och mark för exploatering ska göras annat än i undantagsfall
35. att mark normalt ska upplåtas med tomträtt
36. att kommunstyrelsen ges i uppdrag att aktivt arbeta med att bygga upp en markreserv genom köp av mark
37. att ett nytt kommunalt bostadsbolag bildas med uppdrag att förvärva, förvalta och låta bygga hyresbostäder
38. att en kommunal bostadsförmedling inrättas
39. att kommunfullmäktige fastställer att minst 50 % av den nybyggnation som planeras ska utgöras av hyresbostäder
40. att kommunen stimulerar byggande av kollektivhus
41. att kommunen ska arbeta för blandade boendeformer och ett systematiskt jämlikhetsarbete
42. att kommunen utreder hur det kommande kommunala bostadsbolaget ska kunna förvärva centrumanläggningar som idag är i privat ägo
43. att inga fler stormarknader planeras
44. att vid tecknande av exploateringsavtal ska krav på klimatåtgärder som minskad betonganvändning, byggnation i massivträ och att byggnader utförs som noll- eller plusenergihus ställas
45. att vid tecknande av exploateringsavtal ska krav ställas på att byggandet inkräktar minimalt på den omgivande naturen
46. att Konsten att skapa stad avslutas och ansvaret för konsten i det offentliga rummet återförs till kulturnämnden
47. att kommunen ger NEAB i uppdrag att starta en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen
48. att kommunen ger NEAB i uppdrag att bygga ut solceller på kommunens alla större p-platser
49. att kommunen ska erbjuda all deltidsanställd personal en heltidsanställning
50. att kommunen utreder i vilka kommunalt finansierade verksamheter som arbetsgivare borde bekosta arbetskläder och arbetsskor och föreslår en plan för att införa det
51. att alla nämndsammanträden ska vara offentliga

FRITIDSNÄMNDEN

En rik fritid för alla är en viktig del i ett fritt och jämlikt samhälle. Det kommersiella utbudet av fritidssysselsättningar ökar, men är inte tillgängligt för alla. Kommunen ska erbjuda ett brett utbud av fritidsaktiviteter med hög tillgänglighet och låga eller inga avgifter.

EN JÄMLIK FRITID SKA GE ALLA LIKA MÖJLIGHETER

Alla barn och unga har rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser. Fritidsgårdarna ska vara i kommunens drift eftersom alliansens finansieringsmodell saknar det långsiktiga och stabila arbetet för trygghet och meningsfull fritid som ungdomar behöver. Vänsterpartiet anser också att gratis öppna fritidsaktiviteter behövs tidigare än från 13 år som idag är åldersgränsen för fritidsgårdar. Vi vill därför utreda möjligheten till bemannade parklekar.

Med tanke på hur viktigt det är att barn och ungdomar får fysisk aktivitet och skaffar sig goda vanor för ett hälsosamt vuxenliv, har idrottsföreningar en särskilt viktig roll. Det finns en risk att intresset och resurserna satsas på en liten grupp redan motiverade elitidrottande barn och ungdomar. Det får inte ske på bekostnad av andra som kan behöva extra resurser för att komma igång. Vänsterpartiet vill pröva idén att kommunen bidrar med fritids- och idrottsledare till idrottsföreningar med uppdraget att locka barn och ungdomar som inte självmant söker sig dit.

Kommunen ska arbeta för att äldre kommuninvånare ska ha möjlighet att delta i fritidsaktiviteter och verksamheter som är avgiftsfria, lättillgängliga och anpassade efter äldres behov. Utegym vid Kvarnholmsparken, Nyckelviken, Sickla strand, Hellasgården och Kocktorspssjön ska utrustas med redskap för att underlätta balans- och koordinationsträning.

Personer med funktionsnedsättningar ska ha samma möjlighet till en rik fritid som alla andra. Det behövs individuella lösningar eftersom behoven varierar. Det är prioriterat att nå de grupper av invånare som är underrepresenterade i olika delar av fritidsverksamheten. Kommunen ska göra en inventering via föreningar och organisationer, för att se vilka önskemål som finns bland de grupper som inte nås av fritidsaktiviteter idag. Man ska även genomföra riktade informationskampanjer.

SKAPA FLER FRITIDSBIBLIOTEK

Det ska vara möjligt att elitsatsa på en sport i Nacka, men också utöva aktiviteter som kräver mindre engagemang. Fritidsbibliotek möjliggör en mer jämlik möjlighet till en aktiv fritid och ska utvecklas i hela kommunen. Vänsterpartiet vill att alla ska kunna delta i organiserad idrottsverksamhet och ha möjlighet att utöva spontanidrott. Därmed ska kommunen etablera flerfritidsbibliotek, så att alla barn och unga oavsett ekonomiska resurser kan prova på en sport. Vi ser att det behövs flera fritidsbibliotek i Nacka, en i varje kommundel i centrumnära läge. Det är viktigt att fritidsbiblioteken är tillgängliga även för dem utan bil. Med tanke på tillgängligheten är det nyöppnade fritidsbiblioteket på Järlahöjden inte en bra placering. Begreppet fritidsbibliotek är det vi använder i Nacka för det som kallas Fritidsbanker i andra kommuner.

Tillgängliga fritidsaktiviteter är en viktig del av barn och ungdomars rätt till en meningsfull fritid och de lägger också grunden till en trygg framtid.

FLER OCH MER ÖPPNA FRITIDSGÅRDAR

Fritidsgårdar ska finnas i alla större bostadsområden så att alla ungdomar lätt kan ta sig till sin gård.

Vi vill utöka öppethållandet på fritidsgårdarna under veckoslut och skollov, samt ordna öppna fritidsklubbar för dem som saknar det idag. Detta är särskilt viktigt i områden där många saknar möjlighet att åka bort på loven.

Fritidsgårdarna domineras av killar och många tjejer känner sig inte hemma där. Därför fyllde TjejCompaniet en viktig funktion för en mer jämställd fritid. Vänsterpartiet vill starta upp TjejCompaniet igen och se till att verksamhetens framtid tryggas genom långsiktig finansiering från kommunen.

ÖKA TILLGÄNGLIGHETEN TILL SIMHALLARNA

En idrotts- och motionsform som passar alla åldrar och särskilt äldre som inte längre är så rörliga, är simning. Det är därför angeläget att åtminstone någon av simhallarna i kommunen är extra uppvärmd någon dag i veckan. Simhallar bör även anpassas för att bli mer tillgängliga för personer med funktionsnedsättningar. Det ska vara möjligt att gå i och ur poolen samt ha tillgång till omklädningsrum och toalett oavsett grad av rörlighet.

Pensionärer bör ges avgiftsfritt inträde under vissa tider och kommunala avgiftsfria simskolor för barn bör anordnas i lokalerna. Öppettider ska utökas på tisdagar och torsdagar och på helgerna, för äldre personers tillgång till bassängen. Utomhussimskola under sommaren och lovsimskola ska vara kommunens ansvar och erbjudas avgiftsfritt på samma sätt som simskolan under terminerna.

FLER OCH BÄTTRE ANLÄGGNINGAR I ALLA KOMMUNDELAR

Den organiserade fritidsverksamheten utgör för de flesta människor endast en del av behovet av en aktiv fritid och är för andra inte ett attraktivt val. Kommunen behöver se till att skapa fler möjligheter till spontanidrott, lek och motion.

Det handlar exempelvis om elljusspår för löpning och skidåkning, om att hålla isbanor öppna för allmänhetens åkning och om snitslade skogsstigar.

Det kan också handla om att sätta upp basketkorgar, skateboardramper och spola fotbollsplaner på vintern eller att se till att fler kan använda befintliga anläggningar, som skidbacken i Saltsjöbaden.

Planering av idrottsytor och bevarande av naturmark i Nacka behöver ske i samråd med de medborgare och föreningar som ska använda dem. Vi står bakom de rörelser och idrotts- och lokalföreningar som länge kämpat för att idrottsanläggningar och grönområden ska prioriteras i kommunens byggplaner. Dit hör till exempel Sicklavallen och Järlahöjden.

Vi anser också att grupper som är underrepresenterade i föreningarna, exempelvis kvinnor och personer med funktionsvariationer, behöver få större inflytande över hur ytorna planeras och utformas. Det är politikens ansvar att se till att Nacka erbjuder alla medborgare lämpliga utrymmen för lek, fysisk rörelse och spontanidrott. Anläggningar och lokaler för idrott och fritid ska också i möjligaste mån finnas både nära bostaden och i anslutning till skolor. Det går att använda allmänna ytor bättre genom att sätta upp basketkorgar och annan utrustning som ökar spontanidrott och fysisk rörelse och lek.

Det behövs fler hallar för att möta den stora befolkningsökningen. Utöka tillträde/tillgänglighet till Rustataket för spontanidrott, basket för lag med tre spelare, bollplank, m.m.

De planerade idrottsytorna beräknas öka kapaciteten fram till år 2035, men inte i tillräcklig utsträckning. För att tillgången till idrottsytor ska öka måste det ske större satsningar på byggandet, och idrottsplanerna måste vara inplanerade i bostadsområdena.

Fotbollsplaner som ligger nära skolor och bostadsområden kommer bättre och lättare till användning. Dessa planer ska vidare i första hand vara 11-spelarplaner, så att ett helt fotbollslag kan spela/träna samtidigt och matcher kan hållas runt om i Nacka.

Åtgärder bör även sättas in för att göra fotbollsplanerna användbara även under vintern.

Flera föreningar i Fisksätra har visat intresse för Villa Kaprifol och vi stöttar förslaget att Fisksätra IF och andra barn- och ungdomsverksamheter med förankring i Fisksätra får använda villan. Vi ser att den eventuella flytten av Folkets hus till Villa Kaprifol och den ombyggnation som planeras, behöver innehålla möjligheter för föreningslivet i Fisksätra att nyttja lokalerna utifrån sina verksamheters behov. Föreningslivet behöver också få delta i planeringsarbetet för att den eventuellt nya lokaliseringen ska fungera för både Folkets hus och det övriga föreningslivet i Fisksätra.

UTÖKA KOLLOVERKSAMHETEN

Olika former av kolloverksamhet är viktiga för att barn till föräldrar som inte kan vara lediga eller ordna med privat tillsyn ska få en meningsfull fritid under sina lov. I Nacka finns ett antal platser med daglägerverksamhet och kommunen erbjuder en del andra kolloplatser, men då utanför kommunen. Avgifterna är dock ganska betungande för familjer med låga inkomster. Det kan innebära att barn i dessa familjer varken får åka på semester med familjen eller till något kollo. Därför bör avgifterna sänkas ytterligare för familjer med låga inkomster. På sikt ska avgiften avskaffas för familjer med låga inkomster.

Dessutom bör man se över möjligheten att ordna kolloverksamhet med övernattning även inom kommunen och erbjuda dagkollo där mat under dagen ingår, så att fler barn kan delta. Vi vill att dagkollo ska finnas i Velamsund, Fisksätra och Hellasgården, för att så många barn som möjligt ska kunna ta sig dit enkelt med kollektivtrafik eller med cykel.

VERKSAMHETSMÅL 2027

- Kommunens fritidsverksamhet ska bidra till en förbättrad folkhälsa.
- Flickor ska ha lika stor tillgång till fritidsverksamhet som pojkar har.
- Fritidsgårdarnas verksamhet och öppettider ska passa fler ungdomar.
- Det ska finnas fritidsverksamhet på skolloven.
- Simkunnigheten bland barn och vuxna ska öka i kommunen.
- Det ska finnas kolloverksamhet för barn med olika önskemål och förutsättningar att delta.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-303,6**
Jfr kommunens underlag	**-26,2**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	-4,7 Mkr
Kommunal utomhussimskola införs under sommaren i varje kommundel	-1,0 Mkr
Lovsimskola till samma kostnad som ordinarie simskola under terminerna	-0,1 Mkr
Utveckla fritidsgårdsverksamheten för att tilltala både flickor och pojkar, öka öppethållandet även under loven och återstarta TjejCompaniet	-4,5 Mkr
Inventering av önskemål om fritidsverksamheter för personer med funktionsvariationer	-0,2 Mkr
Utbildning av simhallarnas personal i funkisutrustning	-0,4 Mkr
Stöd till idrottsverksamhet för personer med funktionsvariationer	-0,5 Mkr
Ökat stöd till föreningar i eftersatta områden	-1,0 Mkr
Stöd till idrottsföreningar för att ledare ska kunna arbeta med rekrytering av ungdomar som annars inte skulle söka sig till idrottsverksamheten	-1,3 Mkr
Sänkta avgifter och fler platser på sommarkollo	-2,0 Mkr
Starta dagkollo i Velamsund, Fisksätra och Hellasgården	-2,0 Mkr
Gratis fritidsverksamheter för äldre	-1,0 Mkr
Extra uppvärmning av simhallarna en dag/vecka	-0,3 Mkr
Gratis inträde för äldre till simhallarna	-0,4 Mkr
Vidareutveckling och utökning av fritidsbibliotek för utlåning av idrottsutrustning	-1,2 Mkr
Antagna satsningar enligt Fritidsnämndens yttrande inför mål och budget	-5,6 Mkr

INVESTERINGAR

Fritidsverksamheten utvecklas i kommunen. Projekt med samverkan och samordning med fritidsgårdar, bibliotek med mera påbörjas.

Projekt	**Kostnad Mkr**
Elljusspår anordnas i Fisksätra och Älta.	-10
Flera fullstora (11 spelare) fotbollsplaner behöver byggas. Även mindre 7-spelarplaner behövs. Behovet av fotbollsplaner är mycket stort, även vid skolor. Nacka är kanske sämst i länet på fotbollsplaner och även om de finns med i översiktsplanen är det inte säkert att de kommer med i detaljplanerna. Dessa investeringar har vi lagt under kommunstyrelsen avseende utbyggnad.	

VÄNSTERPARTIET YRKAR

52. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för fritidsnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
53. att fritidsnämnden bemyndigas att fastställa avgifter för nyttjande av verksamheter inom nämndens ansvarsområde
54. att ett föreningsstöd för öppen avgiftsfri lovverksamhet inrättas
55. att kommunen ska stimulera invånarna att öka sitt motionerande
56. att kommunen ska utreda hur Nacka på bästa sätt skulle kunna införa kostnadsfri simskola
57. att kommunen ger fritidsgårdarna i uppdrag att ha ett mer varierat utbud
58. att kommunen ger fritidsgårdarna i uppdrag att ha generösare öppettider
59. att kommunen utreder möjligheterna att ordna kolloverksamhet med övernattning inom kommunens gränser och starta dagkollo i Velamsund, Fisksätra och Hellasgården.

KLIMAT- OCH MILJÖNÄMNDEN

Nacka är i behov av ett samlat ansvar för både långsiktig klimat- och miljöplanering och för det mer kortsiktiga arbetet och miljötillsynen. Dagens ordning, där ansvaret är utspritt över flera politiska nämnder och instanser, är splittrad och stuprörsformad, och begränsar kommunens klimat- och miljöarbete.

I det här avsnittet av budgeten har vi därför föreställt oss hur det skulle vara om det fanns en klimat- och miljönämnd i Nacka som samlade alla dessa frågor under sig.

Den viktigaste uppgiften för klimat- och miljönämnden hade varit att ta fram en klimatfärdplan och sedan följa upp att planen fullföljs. Nämnden bör ha ansvar för allt från lokal miljöplan över miljö- och klimatkrav för nybyggnation till tillsyn av föroreningar och utsläpp.

I det här avsnittet har vi samlat den politik som vi skulle vilja se under en nämnd som fokuserar på ett av de viktigaste politikområden en kommun kan ha.

NACKAS KOLDIOXIDBUDGET KRÄVER BÄTTRE HUSHÅLLNING

En budget handlar om att resurserna ska räcka, det är oftast knappa resurser som behöver fördelas för att räcka. Det gäller både ekonomin och det möjliga utsläppsutrymmet av koldioxid. Enligt koldioxidbudgeten är Nackas möjliga utsläppsutrymme av växthusgaser slut om fem år med dagens utsläppsnivåer. Tyvärr har Nacka kommun avslutat sin koldioxidbudget varför vi visar siffrorna från den senast tillgängliga koldioxidbudgeten. Det finns ingen fakta som tyder på att det skulle vara mindre allvarligt i år, snarare tvärtom.

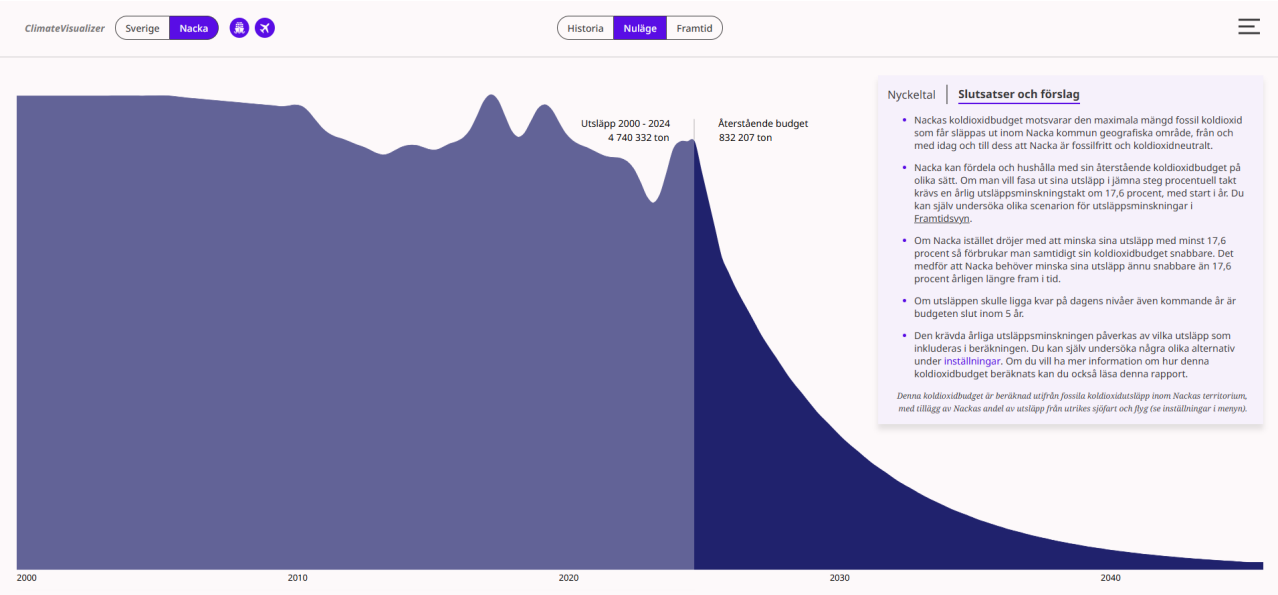

Bilden visar att utsläppsminskningen i Nacka är försumbar de sista 20 åren när man räknar in flyg och sjöfart. De senaste åren har utsläppen ökat med 11 %, till stor del beroende på minskad reduktionsplikt. Det behövs mycket stora förändringar för att klara av de 18 % minskningar som budgeten visar. Det är inrikes transporter, sjöfarten och flyget som är de största utsläppskällorna i Nackas budget. All energiproduktion (förutom den lilla solcellselektriciteten som finns i Nacka), uppvärmning och sophantering sker utanför kommunen och ingår inte i Nacka kommuns budget.

UTVECKLA EN KLIMATFÄRDPLAN, ANVÄND KOLDIOXIDBUDGETENS RESULTAT

Planera för omställningen till ett fossilfritt och koldioxidneutralt samhälle. Klimat- och miljönämnden ska i sin utvärderingsverksamhet kontinuerligt analysera vilka åtgärder som är mest kostnadseffektiva, det vill säga vilka åtgärder som leder till mest klimatnytta per investerade medel. I de flesta kommunala frågor finns klimataspekter med som en faktor. I besluten som fattas använder man exakta summor i ekonomiska termer men de ekologiska värdena är mycket osäkra.

Vi menar att det ska räknas på vilka effekter som beslut har på klimatet och miljön.

Koldioxidbudgeten är ett av verktygen för att kunna sänka utsläppen. Kommunen ska använda konsumtionsperspektivet som en annan måttstock för att komma fram till rätt insatser på fler plan.

Kommunen har bara egen rådighet över en mycket liten del av utsläppen som orsakas av Nackabornas livsföring. Dessa delar bör kommunen på ett tydligt sätt lyfta med avsikten att kunna påverka samhällsutvecklingen och påskynda omställningen till ett koldioxidneutralt Nacka.

STÄLL OM FRÅN BILISM TILL KOLLEKTIV-, CYKEL- OCH GÅNGTRAFIK

Kommunen ska ta krafttag för att genomföra en omställning från individbilism till kollektiv-, cykel- och gångtrafik. Spårbunden trafik till Saltsjöbaden, Orminge och Älta ska vara en självklar utgångspunkt.

Forskning visar att fler faciliteter för bilism ökar bilismen. Att bygga Östlig förbindelse skulle bara generera än mer biltrafik, vi motsätter oss att Nacka kommun driver krav på att den ska byggas. Kollektivtrafiknätet behöver byggas ut mer och med högre turtäthet, ingen kommuninvånare ska ha längre än gångavstånd till närmaste buss eller tåg. Att bygga fler infartsparkeringar löser inte de grundläggande behoven av resmöjligheter.

Kollektivtrafiken är inget som Nacka bestämmer över men det är dock viktigt att kommunen aktivt driver kraven gentemot regionen, samt på alla sätt underlättar resande med kollektivtrafik.

Ett exempel på hur kollektivtrafiken inte prioriteras är den tillfälliga bussterminalen vid Slussen där 50 000 resenärer får 15–20 minuter längre restid varje dag eftersom terminalen inte ansluter till tunnelbanan.

I Fisksätra upplever många att bussarna går mer sällan och är fullsatta i jämförelse med andra linjer. För oss är det viktigt att turtätheten är jämlik över hela kommunen och att den baseras på hur många människor som faktiskt reser med buss och tåg.

Det är bra för miljön att minska på arbetspendlingen och det är därför viktigt att det planeras för arbetsplatser i närheten av platser där många bor, som i Boo, Fisksätra, Sicklaön och Älta.

Många vill cykla och en cykelstrategi har antagits om utbyggnad av cykelvägar och huvudcykelstråk. Det är bra, vårt mål måste vara att det ska gå att cykla överallt i kommunen på ett sätt som är tryggt och säkert för både cyklister och andra trafikanter. Särskild hänsyn måste tas till de gående som ofta är barn och äldre.

SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ELDRIVNA FORDON

Vänsterpartiet vill minska bilismen och samtidigt ställa om den fossildrivna trafiken till eldrift. Kommunen kan skynda på den utvecklingen genom en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen.

I större bostadsområden bör det finnas särskilda laddgator med många laddplatser. Brist på laddplatser i närheten av bostaden får inte vara ett skäl till att ha kvar fossildrivna fordon.

Platser där kommunen driver verksamhet är också självklara ställen där möjlighet till laddning ska finnas.

Skydda Nackas stränder

Nacka har tillgång till många stränder men kommunen är idag alltför frikostig med strandskyddsdispenser vid exploatering.

Strandnära nybyggnation påverkar strandmiljöerna negativt för livsviktiga uppväxtområden för fisk, fågel och vattenlevande organismer. Utbyggnation i strandmiljö leder även till algblomning och syrebrist och därmed en försämring av vattenmiljön som helhet.

Strandnära boende erbjuder inte heller långsiktigt hållbara bostäder med hänsyn till de stigande havsnivåer som klimatförändringarna innebär. Framöver bör strandskyddsdispenser tillämpas mer restriktivt. Tyvärr görs för lite för att förhindra de omfattande brott mot strandskyddet och privatiseringarna som pågår i kommunen.

Bevara och återskapa våtmarker och sumpskogar

Det har varit ett för svagt skydd av våtmarker och sumpskogar och med ökade kunskaper om dessa biotopers betydelse för naturen behöver både våtmarker och sumpskogar skyddas bättre i framtiden.

På platser där det är möjligt bör områden restaureras för att återfå sin tidigare funktion för biologisk mångfald, artskydd, spridningskorridorer, dagvattenrening och fördröjning av avrinningen vid stora regnmängder. Nybyggnation som inkräktar på biotopernas skyddsbehov ska inte ske.

Stoppa kalhyggesbruk i Nacka, skydda naturskogen

Den biologiska mångfalden behöver stärkas i Nacka. Det är ett stort antal arter som riskerar att slås ut genom att alltmer av Nacka bebyggs och att naturområden kalavverkas.

Det finns alternativa skogsbruksformer som kan bevara biologisk mångfald i stor utsträckning och samtidigt fungera bättre för rekreation och friluftsliv. Produktiviteten kan påverkas av dessa metoder och vi vill att kommunen ersätter markägaren i de fall där denne gör ekonomisk förlust genom att skydda skog, öka biologisk mångfald eller genom att värna rekreationsintresset i Nacka. Detta kan ske genom ett avtal som båda parter är överens om.

Det är ett steg i rätt riktning att Nacka kommun förhandlat klart med markägaren om att skydda betydande delar av Erstavikskogen. Det kommer gynna biologisk mångfald med stora naturskogar som får växa på sina egna villkor. Det är en viktig kolsänka för framtiden och viktigt för friluftslivet.

Planera för ett klimatsmart Nacka

Nackas strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen innehåller många bra delar. Dock är det bara ambitioner, inte något som man i praktiken ställer som krav eller avtalar med exploatörer om. Det nyligen antagna klimat- och miljöprogrammet är lovande. Det innehåller flera centrala och relevanta mål för klimatarbetet som underlättar för Nacka kommun att uppfylla Parisavtalet om max två graders upphettning av jordytan liksom flera av Agenda 2030-målen.

Bygg Nacka grönt

Det är ett hårt tryck på att exploatera gröna områden i Nacka, särskilt de få kvarvarande i centrala Nacka. Det är viktigt att ha kvar gröna lungor i den kommande mer stadsliknande bebyggelsen i centrala Nacka, både för skydd av biotoper och djurliv och för människorna som kommer att bo där. Därför ska planeringen av bebyggelse i första hand koncentreras till redan i anspråkstagen mark.

Även gröna gårdar och lokala parker är viktiga i det nya stadslandskapet. Trädplantering ska ske vid alla byggen för att fånga upp partiklar från biltrafik och för att ge skugga vid värmeböljor.

Gröna tak binder vatten vid ökande regnmängder och bidrar som ”kolsänka”. Kommunen ska även underlätta för stadsnära odling och biodling genom att upplåta mark till kolonilotter.

BYGG I TRÄ I KOMMUNEN

Nya byggnader måste byggas med material och produktionsmetoder som minimerar klimat-utsläppen. Produktion av betong genererar stora mängder koldioxid.

Trä ska användas i konstruktionerna när det är möjligt. Träkonstruktionen fungerar under sin livstid som kolsänka och bidrar till sänkta halter av koldioxid i atmosfären. Träbyggnader genererar också låga klimatutsläpp under byggnationen. Träkonstruktioner har dessutom den fördelen att de är betydligt lättare än betong vilket gör att grundläggningen kan förenklas. Flera exempel visar också att det faktiskt är billigare än om motsvarande hus byggts i betong. Nya detaljplaner ska utformas så att de ger utrymme för trästommar i byggnader.

ENERGIEFFEKTIVISERING OCH BESPARING

Kommunen måste ta ansvar för en kraftfull energieffektivisering och ett kraftfullt energisparande. Det är en avgörande framtidsfråga att nya byggnader och fastigheter byggs med låg energiförbrukning.

Nya byggnader ska vara passivhus, det vill säga de ska inte kräva tillförsel av energi. Det kan klaras med moderna material och lokal energiproduktion, som modern solcellsteknik och värmepumpar. Detta ska alltid vara ett krav i detaljplaner. Det är viktigt att kommunen i alla byggprojekt ställer krav på att all nybebyggelse är energisnål.

Fjärrvärme baserad på inhemska, förnybara bränslen ska användas och kommunala byggnader ska vara ett föredöme när det gäller energiåtgång. Kommunala energirådgivare ska informera om alternativa energislag och energisparande. Modern infrastruktur och fysisk planering ska bidra till minskad energiförbrukning.

ELPRODUKTION I NACKA

Nacka är en storkonsument av el och det kommer öka i takt med att förbränningssamhället ställer om och elektrifieras. Det är idag stora problem med överföringskapaciteten i elnätet och effektförlusterna är stora vid långa överföringar. En av lösningarna på det är att producera mer el lokalt.

Nacka kommuns egen produktion av elektricitet är försumbar och har en stor potential med stora takytor på skolor och idrottsanläggningar. Vi ser även parkeringsplatser som lämpliga ytor för solcellstak.

Kommunen ska även stimulera både privatpersoner och företag att bygga ut egen elproduktion.

Solcellsanläggningar finns redan men behöver bli fler. Vi vill även utreda om det finns områden i Nacka som är lämpliga för vindkraftverk och hur storleken ska anpassas för att harmoniera med miljön runt omkring.

Alla strategier behövs för att säkerställa att Nackas kommuninvånare och företag inte råkar ut för elransonering, vilket blir fallet om elöverföringen till Stockholmsområdet inte täcker behoven.

KLIMATANPASSNINGSPLAN

Det är efter senaste rapporten från IPCC helt klart att klimatet redan är förändrat på ett oåterkalleligt sätt. Det betyder att vi förutom att ställa om till ett koldioxidneutralt samhälle fortast möjligt behöver anpassa Nacka efter de nya förutsättningarna.

Det handlar om havsnivåhöjningar räknat i meter. Skyfallsregn kommer att inträffa oftare och med allvarliga konsekvenser som översvämningar, förstörd infrastruktur, jordskred och allvarlig nedsmutsning av sjöar och hav, på grund av vatten som rinner på marken utan rening.

Även brandkatastrofer till följd av den höjda grundtemperaturen och nya väderfenomen är att vänta. 2024 är det hittills varmaste året som uppmätts sedan förindustriell tid (2023 är det näst varmaste och 2025 det tredje varmaste året). Det sammanlagda värdet är 1,7 grader över referensvärdet och överskrider därmed med råge Parisavtalets undre mål om 1,5 graders upphettning.

De tidigare nämnda effekterna är redan pågående i Nacka och det måste planeras så att samhället är bättre rustat att möta dem. Klimatanpassningsplanen är ett viktigt dokument för framtiden. Det är viktigt att det blir ett ”levande” dokument så att ny forskning och förvärrade scenarier kan uppdatera klimatanpassningsplanen.

I den här akuta situationen behöver klimatanpassningen även gälla det som redan är bebyggt i Nacka. Den ökande temperaturen, framför allt på sommaren, innebär att fler lokaler behöver kylas och skuggas för att inomhusmiljön inte ska bli farlig.

Viktiga frågor att börja med är den ökande dagvattenhanteringen och alla nya hårdgjorda ytor i Nacka stad. Att etablera nya skyddsavstånd för havsnivåhöjningen som möjliggör boende på lång sikt utan översvämmade fastigheter, ska också vara prioriterat.

Kommunen ska inte tillåta att man fortsätter att bygga i naturliga lågpunkter i landskapet, som med säkerhet blir översvämmade vid stora regnmängder. Dessa lågpunkter kan i stället fungera som dagvattenuppsamlande våtmarker.

ANVÄND MILJÖVÄNLIGA MATERIAL TILL IDROTTSPLANER

Ett stort miljöproblem är att mängder med små plastpartiklar hamnar i våra vattendrag och hav. De flesta idrottsplaner och lekplatser beläggs numera med konstgräs. Konstgräsplaner släpper idag ut mycket mikroplaster. Kommunen har skapat drifts- och underhållsplaner, med syfte att minska utsläppen, som är väl genomarbetade. Vänsterpartiet ställer sig positivt till att de tagits fram och röstats igenom. Dock påpekar vi att behovet av sådana drifts- och underhållsplaner inte skulle finnas om naturliga och/eller mer miljövänliga material användes på idrottsytorna. Kommunen bör arbeta för att minska miljöpåverkan från idrottsplaner med konstgräs ytterligare.

MATEN I KOMMUNEN – EN KLIMATFRÅGA

Köttkonsumtionen har ökat kraftigt i länder som Sverige. Ett kilo kött har 90 % högre miljöpåverkan än vegetariska livsmedel. Det går åt mer vatten, mer energi, mer mark och näring för att producera kött. En förutsättning för att klara kommunens och riksdagens klimatmål är att köttkonsumtionen per person minskar. Detta kan kommunen uppnå bland annat genom att ha ytterligare personal som jobbar med dessa frågor gentemot stora livsmedelaktörer i kommunen, såsom skolor, restauranger och livsmedelsaffärer. Vegetarisk kost inom kommunalt finansierade verksamheter bör vara en självklarhet och finnas som val vid alla måltider.

UPPHANDLING AV KOMMUNAL VERKSAMHET – KRÄV VÄXTHUSGASMINIMERING

När kommunen inhandlar tjänster från företag eller auktoriserar företag för att kunna verka i kommunen ska kommunen kräva en redovisning av vilka utsläpp av växthusgaser som orsakas av anordnarens verksamhet. Det bör vara ett av de tyngsta kriterierna vid upphandling av tjänster.

Det ska också framgå hur utsläpp av växthusgaser ska minimeras i berörd verksamhet. Det ska ställas krav på att det är eldrivna fordon och maskiner som används när det är möjligt, i annat fall ska de drivas av fossilfria bränslen.

MINSKA SOPMÄNGDEN - ÅTERVINN OCH ÅTERANVÄND MERA

Kommunen ska vara ekologisk hållbar och då måste avfallsmängderna kraftigt minska. Ett systematiskt arbete för att minska avfallsmängderna inom all kommunalt finansierad verksamhet måste bedrivas. Kommunen ska också tillsammans med Nacka vatten och avfall – genom information – bidra till att invånarna ändrar sina beteenden så att avfallsmängden minskar.

Kommunen ska genom sitt bolag Nacka vatten och avfall underlätta för kommuninvånarna att källsortera, och för avfallshanteringen ska målet vara att så mycket som möjligt av det insamlade avfallet återanvänds och återvinns. Kommunen ska försäkra sig om att allt insamlat avfall behandlas på ett ekologiskt hållbart sätt.

VERKSAMHETSMÅL 2027

Den här nämnden yrkar vi på att inrätta under avsnittet för kommunstyrelsen. Då planering och dagordningen för budgetfullmäktige sätts långt före dess så finns inte denna nämnd. Därför lägger vi målen för denna nämnd på andra nämnder, främst MSN. Målen som skulle ha legat här om nämnden hade funnits kommer att synas där de är lagda genom att de ligger sist i nämndens lista på mål och under rubriken ”Från klimat- och miljönämnden”.

- Avfallsmängderna från hushåll och företag ska minska.
- Miljöpåverkan från dagvattenhanteringen ska minska.
- De konsumtionsbaserade koldioxidutsläppen ska minska i kommunen.
- Nackas utsläpp av växthusgaser ska minska med minst 12 procent per år
- Klimatpåverkan från energianvändning, produktion och transporter ska minska.
- Kollektivtrafikens andel av resandet ska öka och biltrafiken minska.
- All nybyggnation ska ske på sätt som ger minst miljö- och klimatpåverkan både under produktionstiden och under byggnadernas livstid.
- Kommunen ska underlätta en livsstil för kommuninvånarna som är långsiktigt hållbar.
- Kommunen ska ha en fossilfri fordonsflotta.
- Kalhyggen i kommunens skog ska minska och ersättas av skogsbruk som är bättre för både biologisk mångfald och friluftslivet.
- Kommunen ska verka för ökad elproduktion hos privatpersoner och företag.
- Den befintliga naturmarken ska bevaras.
- Grönområden och stadsodling i bostadsområdena ska öka.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-10,7**
Jfr kommunens underlag	**-**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kostnaderna för klimat- och miljönämnden har vi inte möjlighet att flytta från de nämnder som idag omfattar dess uppgifter: kommunstyrelsen, miljö- och stadsbyggnadsnämnden och natur- och trafiknämnden. Detta hanteras genom ett förslag till beslut om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att omfördela denna budget. Den ökade ambitionsnivån respektive kostnad för flyttad verksamhet inom klimat- och miljöområdet redovisas nedan men beslut tas under kommunstyrelsen.

Framtagande av en klimatfärdplan	-2,0 Mkr
Inrättande av en klimat- och miljönämnd och nedläggning av kommunstyrelsens miljöutskott	-0,2 Mkr
Utökad ambition i kommunens klimat- och miljöarbete	-5,0 Mkr
Satsning på att öka elproduktion, informationsarbete mot företag och privatpersoner	-1,0 Mkr
Kommunen utreder om det är möjligt att bygga vindkraftverk i Nacka	-0,5 Mkr
Ersättning till markägare för alternativa skogsbruksmetoder	-2,0 Mkr

INVESTERINGAR

Satsningar på gång- och cykelvägar samt belysning ger ökad trygghet i trafiken och i samhället, men ger också positiva miljöeffekter genom att många väljer att lämna bilen hemma. Därför finns det extra anledning att satsa på dessa åtgärder.

Projekt	Kostnad Mkr
Verksamhetsbidrag till NEAB för att starta en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen.	-30
Kommunen satsar på att öka elproduktionen genom att bygga solcellsanläggningar, bland annat över kommunens P-platser.	-20
Ökade kostnader för ”grön” betong och asfalt vid bebyggelse i egen regi.	-10
Åtgärder av akut natur som klimatanpassningsplanen noterat.	-20

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

60. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för klimat- och miljönämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
61. att kommunen verkar för att företag och hushåll i Nacka blir mer energieffektiva
62. att kommunen agerar för att avstyra projektet Östlig förbindelse
63. att kommunen verkar för en grön omställning av produktion och transportsystem
64. att kommunen vid upphandling ska efterfråga klimat- och miljölösningar som energieffektivitet, klimatsmarta produktionsätt och transporter
65. att kommunen ska vid inköp av tjänster ställa krav på fossilfria fordon.
66. att kommunen ska bedriva ett aktivare informationsarbete om hur företag och privatpersoner kan installera och bygga ut egen elproduktion
67. att kommunen ska se till att solcellsanläggningar byggs
68. att kommunen ska utreda om det är möjligt att bygga vindkraftverk i Nacka
69. att kommunen använder mätvärden för utsläpp av växthusgaser som i ökande grad bygger på konsumtionsperspektivet
70. att kommunen stimulerar stadsodling och biodling i bostads- och koloniområden.

KULTURNÄMNDEN

Frihet, välfärd, samhällelig och personlig utveckling kan bara förverkligas genom att välinformerade kommuninvånare ges möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter.

Medborgarnas deltagande i utvecklingen av demokratin är beroende av fri obegränsad tillgång till kunskap, kultur och information samt frihet till utövande av olika kulturella uttrycksmedel. Därför måste vi sätta in åtgärder för att säkerställa ett rikt och dynamiskt kulturliv. Ett konkret exempel på hur Vänsterpartiets kulturpolitik värnar yttrandefrihet och demokrati är att vi har drivit igenom att Nacka nu är en fristad för en förföljd konstnär.

Kulturarbetarnas situation i Nacka påverkas i hög utsträckning av krav på mätbarhet som ofta står i kontrast till kulturens syfte. Checksystem, kvantitetsmått och kundenkäter är fel verktyg för att styra och hantera kvalitet i kulturverksamheter.

ÅTERKOMMUNALISERA FOLKBIBLIOTEKEN – ETT BIBLIOTEK I VARJE STÖRRE BOSTADSOMRÅDE

Vänsterpartiet vill återkommunalisera folkbiblioteken. När vinstintressen påverkar biblioteksverksamheten sätts kärnuppdraget åt sidan. Biblioteken är viktiga platser för det lokala kulturlivet. Därför är det ett viktigt krav från Vänsterpartiet att bibliotek ska finnas i de största bostadsområdena, däribland Henriksdal/Kvarnholmen och Ektorp.

FÖRSTÄRK KULTURSTÖDEN

Vänsterpartiet anser att kulturstöden behöver uppräknas i enlighet med kostnadsindex – minst. Våra kulturaktörer behöver kunna söka medel ur en större pott, så att kulturutbudet kan växa med Nacka när invånarantalet ökar.

NYA KULTURHUS I FISKSÄTRA OCH PÅ HENRIKSDAL/KVARNHOLMEN

Närhet till kultur och fritid var man än bor i kommunen är viktigt för ett levande lokalsamhälle. Vi föreslår därför ett nytt kulturhus i Henriksdal och Kvarnholmen, en kommundel som är avskild från övriga Sicklaön på grund av de befintliga kommunikationerna.

För att det nya Fisksätra Folkets hus ska möta de kommande behoven bör planering ske i nära dialog med de civilsamhällesorganisationer som verkar i huset. Vi ser stora och goda möjligheter när det nya Folkets Hus planeras, men endast under förutsättning att tillräckliga utrymmen tillhandahålls för scen/möteslokal och föreningslokaler.

AVGIFTSFRI KULTURSKOLA OCH LOVVERKSAMHET

Kulturen är en avgörande del av demokratin och det är därmed samhällets plikt att aktivt agera för att säkerställa allas jämlika tillgång till den.

Vi vill att alla barn ska ha möjlighet att gå i kulturskolan, men de höga avgifterna i kommunen får många familjer att välja bort deltagande. Därför behöver avgifterna slopas och musikinstrument tillgängliggöras för lån till elever.

Alla barn har rätt till en meningsfull fritid och därför vill vi att avgiftsfri lovverksamhet ska finnas i alla kommundelar.

KULTURVERKSAMHETEN – MINST TVÅ KULTURUPPLEVELSER PER ÅR

Kommunen ska särskilt beakta barns, ungdomars och eftersatta gruppers situation och kulturella behov.

Alla barn och ungdomar i åldern 3–19 år ska genom kulturpengen till förskola, grundskola och gymnasium garanteras möjlighet att gratis få vara med om minst två kulturupplevelser per år (antingen genom att som publik ta del av konst-, teater-, dans- eller musikföreställningar, eller genom deltagande i organiserad skapande verksamhet som leds av professionella kulturutövare). Därför bör kulturpengen återställas till dubbla dagens belopp.

Vi vill permanenta den nya modellen för Kulturpeng eftersom den ser ut att ge fler skolungdomar tillgång till kulturupplevelser, i linje med vårt förslag om en Kulturgaranti.

STÖD FOLKBILDNING GENOM STUDIEFÖRBUNDEN

Vänsterpartiet anser att med regeringens nedskärning av bidrag till folkbildning, bör Nacka kommun ta sitt ansvar genom att stödja studieförbundens verksamhet.

Genom studieförbunden ges deltagare själva möjlighet att påverka och styra sin bildning, väl i linje med statens fyra folkbildningsmål: att stärka demokratin, bidra till att fler kan delta i samhällsutvecklingen, utjämna utbildningsklyftorna samt öka delaktigheten i kulturlivet.

FLER LOKALER FÖR DET FRIA FÖRENINGSLIVET

Vänsterpartiet anser att det fria föreningslivet utgör en fundamental del av det demokratiska samhället. Det är därför av oerhört stor betydelse att ideella föreningar som enbart drivs med medlemsavgifter kan få stöd till den basala verksamheten, genom avgiftsfri tillgång till lokaler för medlemsmöten och öppna möten.

I de kommundelar som fortfarande saknar kulturhus behöver kommunen organisera tillgången till föreningslokaler.

STÖD KULTURSKAPARNA MED ATELJÉSTÖD

När Nacka ökat bostadsbyggandet har många av kulturskaparnas verkstäder och arbetslokaler försvunnit. Nacka behöver bygga billiga och ändamålsenliga replokaler och ateljéer.

Att införa ateljéstöd skulle underlätta för många konstnärer att bo och verka i Nacka. Förstärkta resurser ska tillsättas för inköp av bild- och formkonst, med särskilt fokus på lokala konstnärer.

MER KONST OCH KULTUR I DET OFFENTLIGA RUMMET

Vänsterpartiet vill att såväl offentliga som privata byggherrar tillämpar enprocentregeln – att minst en procent av byggkostnaderna går till konstnärlig gestaltning.

Nacka ska även verka för ökat deltagande i kulturlivet genom lägre trösklar. Därför ska utrymme ges i det offentliga rummet för den icke-professionella kulturen, amatörkonsten, genom plats för gerillaodlingar, öppna väggar, demonstrationer, levande rollspel och spontandansbanor.

När den nya stadshusparken planeras finns ett gyllene tillfälle att förverkliga en plats för deltagande, förslagsvis en öppen vägg för graffitimåleri.

VERKSAMHETSMÅL 2027

BIBLIOTEKSVERKSAMHETEN

- Alla kommuninvånarna ska ha nära till ett bibliotek.
- Alla kommuninvånarna ska ha tillgång till ett utbud av litteratur efter deras önskemål och behov.
- Biblioteken ska vara naturliga kulturella och sociala samlingsplatser utan kommersiella intressen.
- Biblioteken ska vara fria från vinstintressen och inte utsättas för konkurrens.

NACKA KULTURSKOLA

- Alla barn och ungdomar i åldern 6–19 år ska få en högkvalitativ och bred musikundervisning inom olika musikgenrer efter vars och ens begåvning, intresse och ambition.
- Kulturskolan ska vara fri från vinstintressen och inte utsättas för konkurrens.

KULTURVERKSAMHETEN

- Alla barn och ungdomar i åldern 3–19 år ska ta del av minst två konst-, teater-, dans- eller musikarrangemang per år.
- Ideella verksamheter ska ha tillgång till lokaler i kommunens kulturhus.
- Verksamhetsstöden till externa organisationer ska vara konstruerade så att de kan planera sin verksamhet mer långsiktigt.
- Enprocentsregeln vid nyproduktion av byggnader ska gälla i Nacka.

FÖRENINGSVERKSAMHETEN

- Kommunen ska ha en rik, varierad och jämställd föreningsverksamhet.
- Det ska finnas ett brett utbud av folkbildning och kulturverksamhet i kommunen.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget **2027**
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-210,4**
Jfr kommunens underlag	**-41,4**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	-3,3 Mkr
Utlåning av instrument i musikskolan utan avgift	-1,0 Mkr
Avgiftsfritt deltagande för alla kurser i kulturskolan, med 10 % marginal för ökat deltagande	-18,6 Mkr
Kulturpengen dubbleras från aktuell budgetram	-3,0 Mkr
Gratis tillgång till lokaler för ideella föreningar	-0,6 Mkr
Bidrag till studieförbunden	-2,0 Mkr
Ökat stöd till kulturföreningar	-1,0 Mkr
Ökat anslag till kulturhusen	-2,0 Mkr
Ateljéstöd och stöd till hyror för repetitionslokaler	-2,0 Mkr
Ansvaret för konst i det offentliga rummet överförs från kommunstyrelsen till kulturnämnden	-2,0, Mkr
Uppräkning av kulturstöd	-2,0 Mkr
Avgiftsfri lovverksamhet	-1,5 Mkr
Projektering av öppen kulturskoleverksamhet på fler ställen än Fisksätra	-0,5 Mkr
Öppen vägg för graffitimåleri	-0,2 Mkr
Satsningar från nämndens yttrande	1,7 Mkr

INVESTERINGAR

Projekt	**Kostnad Mkr**
Henriksdal, Kvarnholmen och Finnboda har på senare år fått en ny stor befolkning. Områdena är i behov av kulturhus med bibliotek och möteslokaler och ett sådant skulle kunna utgöra kittet mellan områdena. Projektering 2027 samt utbyggnad 2028–2030.	-1

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

71. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för kulturnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
72. att kommunfullmäktige bemyndigar kulturnämnden att teckna avtal för drift- och underhåll med respektive lokalförvaltande organisation
73. att fastställa att kulturskolans kurser ska vara avgiftsfria
74. att ingen begränsning av antalet kurser per elev i kulturskolan och inom övrig kulturverksamhet tillämpas
75. att kulturnämnden bemyndigas att fastställa övriga avgifter för nyttjande av verksamheter inom nämndens ansvarsområde
76. att nämnden i sin verksamhet alltid ska utvärdera beslut och åtgärders inverkan på social utjämning och jämställdhet
77. att biblioteken ska drivas i kommunens egen regi
78. att kulturskolan ska drivas i kommunens egen regi
79. att ansvaret för konst och kultur i det offentliga rummet återförs till kulturnämnden
80. att enprocentsregeln för konst införs avseende både kommunala och privata byggprojekt
81. att kommunen inrättar en organisation för att tillhandahålla föreningslokaler i samtliga kommundelar
82. att kommunen ska projektera och öppna ett kulturhus med bibliotek, möteslokaler, kulturlokaler för Kvarnholmen, Finnboda och Henriksdal
83. att kommunen tillhandahåller en öppen graffitivägg
84. att nödvändig utrustning i kulturskolan som musikinstrument ska finnas att låna avgiftsfritt
85. att kulturskolans lovkurser ska vara avgiftsfria
86. att öppen kulturskoleverksamhet som den som bedrivs i Fisksätra ska införas i andra kommundelar
87. att kommunen ska stödja föreningslivet genom anläggningar och bidrag
88. att kommunen ska stödja studieförbunden med bidrag
89. att ideella föreningar och organisationer ska ha kostnadsfri tillgång till lokaler.

MILJÖ- OCH STADSBYGGNADSNÄMNDEN

Ansvar för övergripande stadsplanering och hur mark upplåts ligger på kommunstyrelsen. Det är inte heller miljö- och stadsbyggnadsnämnden (MSN) som styr över om nya bostäder ska vara hyresbostäder eller bostadsrätter. Däremot är det miljö- och stadsbyggnadsnämnden som ansvarar för detaljplanering och därmed hur det nya Nacka kommer att se ut. Det är MSN som i detaljplanerna kan ställa krav på energieffektivitet med mera.

Du kan läsa om många av de gemensamma frågorna som rör stadsbyggnad och miljöfrågor i budgetens inledningsavsnitt samt i avsnittet för den nya Klimat- och miljönämnden.

UTVECKLA INVÅNARINFLYTANDET ÖVER NACKAS UTVECKLING

Som en del av den formella rutinen för planeringen ingår att ge Nackas invånare möjlighet att ge synpunkter i form av ”samråd” och ”granskning”. I praktiken går det ofta obemärkt förbi de som är berörda. Under åren har olika mindre formella medborgardialoger genomförts, men när de som deltagit där ser en färdig plan långt senare känner man inte igen sig. Och man har då också ofta låtit bli att lämna synpunkter vid samråden (man anser ju att man redan har gjort det).

På goda grunder känner sig många invånare också åsidosatta när den styrande alliansens väljare får gehör för sina synpunkter, till exempel planeringen av nya Tippen som avbröts, medan många invånare i andra områden som kommer med synpunkter knappt kan påverka alls (Trolldalen och Fisksätra entré, som exempel).

För att öka tilliten för kommunens stadsplanering och för att verkligen få ut det bästa av invånarnas synpunkter måste kommunen utveckla formerna för de formella samråden, men också för de mer informella medborgardialogerna. Invånarna måste ges reellt inflytande över planeringen, också på ett sätt så att det uppfattas så.

BYGG INTE FÖR BILEN – PLANERA EN LEVANDE STADSMILJÖ

Nacka försöker göra sig modernt genom att ”bygga stad”. Nackas tolkning av stad är slutna ”stadskvarter” omgivna av bilgator. Bilgator med kantstensparkering ses ofta som något önskat då det uppfattas som tecken på en levande stad. Vi vill att gator i nybyggda områden ska, så långt det är möjligt, vara bilfria. Det ger tryggare bostadsområden för barn och personer med olika funktionshinder.

Flera centra i kommunen domineras av markparkeringar. Det är en stadsplanering som hör hemma i en äldre tid då man såg fossildriven bilism som framtiden. Dessa markparkeringar ska nu läggas till historien och omlokaliseras under jord eller till parkeringshus för att frigöra mark till gestaltade rum för alla kommuninvånare (inklusive de många som inte är bilburna). Antalet garage- och parkeringsplatser ska hållas lågt. Vid nybyggnation tillämpar kommunen krav på en viss mängd parkeringsplatser genom så kallade parkeringstal. Argumentet är att utan ett sådant krav byggs inte parkeringsplatser då de inte ger samma avkastning som bostäder eller verksamhetslokaler. I den mån kravet ska finnas kvar ska nivån vara betydligt lägre än idag. Vår huvudlinje är dock att parkeringsnormen avskaffas, även om behovet att ladda elbilar ska beaktas vid nybyggnation.

När nya områden byggs idag kommer de oftast antingen att vara sovstad eller domineras av bilar, butiker och krogar. Vi vill att offentliga miljöer till stor del ska vara fria från konsumtionstvång och i stället vara platser som kan användas kreativt efter eget huvud. Bjud in Nackas invånare till att själva beskriva vad de vill ha, och låt konstnärer och arkitekter tillsammans förverkliga detta.

BYGG GRÖNT OCH LJUST

De slutna kvarteren innebär i praktiken också mörka lägenheter och mörka gårdar, detta då gårdarna är relativt små gentemot de omgivande husen.

Vi vill att kvarteren byggs med ljus och luft och därmed oftast med öppna kvarter. Är kvarteren öppna mot söder så innebär det att man kan bygga någon våning högre och ändå uppnå en grön och ljus stad som även är positivt ur ett ekologiskt perspektiv.

Därmed blir den nya staden också mycket mer attraktiv som bostadsområde.

Mark är dyr för exploatören, varför man vill bygga så tätt det bara går. Det är därför viktigt att – när planer tas fram – se till att det i all nybyggnation finns tillräckligt med lekplatser för barn, samt parker för att göra området gott att leva i.

BYGG FÖR DEMOKRATI OCH AKTIVITET

När offentliga ytor planeras i nya bebyggelseområden är det vanligt att de planeras som ”kvartersmark”. Det betyder att det är fastighetsägaren som sätter gränser för vad ytorna (exempelvis torg och parker) får användas till.

Vi ser på flera håll i Nacka konsekvenserna av detta. Till exempel så är Fisksätratorg kvartersmark, vilket gett fastighetsägaren rätt att hindra aktiviteter, som inför val och första maj. Det är en inskränkning av demokratin och därför vill vi att nya offentliga ytor som planeras i stället ska bli allmän platsmark. Exempel på områden där det är aktuellt är nya Röda torget i Orminge och nya Ektorps centrum. Ektorps centrum är under planering medan Röda torget är under omvandling och har redan förvandlats till privat mark och s.k. kvartersmark.

BYGG FÖR BÄTTRE KLIMAT, MILJÖ OCH SOCIAL HÄLSA

När byggnation i de olika stadsplaneprojekten sker av privata exploatörer är det i första hand ekonomin som är viktig för dem. För att kunna realisera de jämlikhets-, klimat- och miljökrav Vänsterpartiet vill se genomförda måste de ingå i de exploateringsavtal som kommunen sluter med byggarna.

Plan- och bygglagen och andra lagar sätter gränser för vad som teoretiskt kan krävas, men i praktiken går det att ställa mycket högre krav än idag (särskilt gäller det om samtidigt kommunal mark anvisas för byggandet). Från många andra kommuner i Sverige, särskilt i Stockholm, finns goda exempel på det. Samtidigt är det viktigt att vi i Nacka själva fastställer vilka krav vi vill ställa. När en ny detaljplan ska antas sluter kommunen och exploatören alltid ett s.k. exploateringsavtal. Dessa avtal hanteras av kommunstyrelsen (KS) och är något som aldrig hanteras i miljö- och stadsbyggnadsnämnden och därmed finns inte kraven i exploateringsavtalen med i själva planerna. Vänsterpartiet vill att exploateringsavtalen utformas i dialog mellan KS och MSN för att dels kunna ställa krav på sådant som formellt inte får ingå i en detaljplan (t.ex. krav på byggnation med trästommar), dels möjligheten att på ett bra sätt anpassa planerna till avtalade krav.

Nackas strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen innehåller många bra delar. Dock är det bara ambitioner, inte något som man i praktiken ställer som krav eller avtalar med exploatörer. Nackas nya klimat- och miljöprogram verkar i samma riktning men på ett mer övergripande sätt som självklart måste påverka planering och byggnation i Nacka. Därmed behöver strategin för miljö- och klimatambitioner både skärpas och vidgas till att även omfatta social hälsa, med ett särskilt förtydligande kring hur relaterade mål uppnås och förankras i alla byggprojekt.

BEGRÄNSA BULLER I LIVSMILJÖN

Buller är ett stort och växande problem i dagens samhälle. Det påverkar människors hälsa och välbefinnande. Därför är det viktigt att se till att buller begränsas så långt det går vid alla nybyggnadsprojekt.

Det viktiga i sammanhanget är inte att sätta in bullerdämpande fönster och glasa in balkonger utan att i stället dämpa bullret vid källan. Det handlar oftast om buller från bil- och spårtrafik men även från olika sorters verksamheter. Tyvärr missas det ofta och därför är det viktigt att frågan ges hög prioritet.

STÄRK KULTURMILJÖVÅRDEN

När kommunen växer, nya bostadsområden byggs och befintlig bebyggelse förtätas är det särskilt viktigt att natur- och kulturvärden bevakas och tas tillvara, så att en god och hälsosam livsmiljö bevaras och utvecklas.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att kulturmiljövården får verkligt inflytande när beslut ska fattas som påverkar livsmiljön för Nackaborna.

VERKSAMHETSMÅL 2027

- Planeringen ska leda till en ekologiskt och socialt hållbar samhällsutveckling.
- Kommuninvånarna ska ha ett reellt inflytande över samhällsutvecklingen.
- Planeringen ska ske med 15-minutersstadens principer om att arbetsplatser, kultur- och fritidsaktiviteter, offentlig och kommersiell service samt kollektivtrafik ska finnas där människorna bor.
- Stadsmiljön ska vara fullt tillgänglig för alla.
- Grönområden och stadsodling i bostadsområdena ska öka.
- Fordonens bidrag till buller och oljud ska minska.
- Allmänhetens tillgång till Nackas stränder ska vara intakt.
- Ingen exploatering av naturmark.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-41,3**
Jfr kommunens underlag	**-0,7**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	-1,2 Mkr
Antagna satsningar enligt Miljö- och stadsbyggnadsnämndens yttrande inför mål och budget	+0,5 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR

90. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för miljö- och stadsbyggnadsnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
91. att fastställa av kommunstyrelsen föreslagna taxor inom nämndens område
92. att natur, naturmiljöer och parker ska ingå i samhällsplanering för att uppnå sociala och ekologiska mål
93. att exploatering ska göras på redan ianspråktagen mark, till exempel nedlagd industrimark
94. att kommunens unika natur- och kulturmiljö ska beaktas vid exploatering och förtätning
95. att exploateringsavtal, som kommunstyrelsen ansvarar för, utformas i samråd med MSN
96. att idrottsanläggningar ska placeras i anslutning till nybyggnation och i kollektivtrafiknära lägen
97. att strandskyddet inte ska upphävas för mer än den bebyggda ytan vid exploatering
98. att alla verksamheter ska prövas utifrån deras klimatpåverkan vid planarbeten
99. att proceduren för samråd vid detaljplaner utvecklas så att ett reellt invånarinflytande skapas.

NATUR- OCH TRAFIKNÄMNDEN

En del av det som behandlas i natur- och trafiknämnden och som rör miljöfrågor finns att läsa om i kapitlet ”Grön omställning” och i kapitlet för klimat- och miljönämnden.

NYA NATURRESERVAT

Nacka kommun har förmånen att stoltsera med flera värdefulla naturområden, något som stärker både naturen och välbefinnandet. Att värna våra gröna omgivningar är en viktig plikt som politiker har.

Kommunen har nyligen fattat beslut om att stärka skyddet för några områden, vilket vi välkomnar. Men Nacka har flera naturområden som anses skyddsvärda och som ännu inte getts skydd som naturreservat.

Vänsterpartiet har tidigare motionerat om att göra hela Ryssbergen till naturreservat. Området har förutom stora naturvärden också en stor rekreationspotential, vilka båda skulle kunna samverka. Om detaljplanen genomförs, som nu har vunnit laga kraft, kommer delar att exploateras med kontor och bostäder inom ramen för ”Nacka stad”.

Kommunen har beslutat att inte gå vidare med planerna på att göra Skuruparken till ett naturreservat. Samtidigt har det beslutats att inte bebygga parken. Vi anser att det beslutet ger ett för svagt skydd. Genom att göra Skuruparken till ett naturreservat kan värdefulla natur- och kulturområden både skyddas och utvecklas.

Många reservat behöver också upprustning och förbättrad skötsel. Dels för att hålla informationen uppdaterad och bibehålla skötselplaner, dels för att tillgängliggöra naturvårdsområdena för fler människor.

Erstaviksområdet ska brukas utifrån miljömålet om bibehållen biologisk mångfald och rekreationsbehov. Kommunen måste ställa krav på och göra upp med ägaren om detta, vilket exempelvis innebär att kalhyggen inte ska få förekomma.

INSATSER FÖR FÄRRE OLYCKOR OCH TILLBUD

Kommunen bör fortsätta att utveckla och skapa nya cykelbanor. Inte minst saknas en helhetslösning för cyklister från Saltsjöbaden och Fisksätra. Vänsterpartiet anser att Gamla Saltsjöbadsvägen bör stängas för genomfartstrafik och förändras så att gång- och cykeltrafik får mer utrymme i gaturummet. Gångtrafikanter ska ha en trafiksäker miljö. Cykel- och gångtrafik måste separeras, helst med separerande kantsten, men åtminstone med målade linjer.

Inom alla bostadsområden bör högsta tillåtna hastighet vara 30 km/tim. Det ska vara självklart att oskyddade trafikanter har företräde inom bostadsområdena och att biltrafiken minskas. Genomfartstrafik ska inte vara tillåten. En annan nödvändig åtgärd för en förbättrad trafikmiljö är snabbare och effektivare skottning och halkbekämpning. Vi vill att bussarnas körfält, hållplatser och gång/cykelvägar snöröjs först. Snöröjningen på cykelbanor med sopsaltning fungerar relativt bra i de flesta fall. Snöröjningen för gångtrafikanter måste kraftigt förbättras. Gångtrafikanter ska inte tvingas ut i cykel- eller körbanan för att slippa pulsa i djup snö eller halka på en ishal gångbana.

Säkerheten i trafikmiljön runt kommunens skolor ska prioriteras. Barn ska kunna gå och cykla säkert till skolan. I vissa fall ska området närmast stängas av för icke behörig trafik och avlämningsplatser placeras en bit ifrån byggnaden för att åstadkomma bilfria zoner närmast skolan. Detta leder till, förutom ökad säkerhet, bättre luft och tystare miljö i skolområdet.

DAGVATTEN

Östersjöns naturliga miljö förändras på grund av övergödning. Nacka ska göra mer för att utsläpp från Nacka upphör.

Flera av våra sjöar är också hotade på grund av bland annat dagvattenavrinning. Det sker en del arbete för att komma till rätta med problemen, men en intensifiering behövs för att målet i dagvattenstrategin om att uppfylla miljökvalitetsnormerna 2027 ska bli verklighet.

Vi har under alltför många år ”tillåtit” miljöfarliga utsläpp och fortfarande saknas i stort sett åtgärder för att minska biltrafiken, som i hög grad bidrar till problemen med dagvattnet.

VERKSAMHETSMÅL 2027

- Kollektiv-, cykel och gångtrafik ska ta mer plats på de befintliga vägarna.
- All mark i kommunen som anses skyddsvärd ska vara naturreservat.
- Kommunen ska ha en nollvision i trafiken.
- Halkolyckorna ska minska.
- Trafikmiljön runt kommunens skolor ska vara säker.
- Miljöfarligt utsläpp till Östersjön och sjöarna i kommunen ska minska.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-616,6**
Jfr kommunens underlag	**-22,7**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	-10,9 Mkr
Återuppta arbetet med att göra Skuruparken till naturreservat	-0,5 Mkr
Antagna satsningar enligt Natur- och trafiknämndens yttrande inför mål och budget	-11,3 Mkr

INVESTERINGAR

Satsningar på gång- och cykelvägar samt belysning ger ökad trygghet i trafiken och i samhället, men ger också positiva miljöeffekter genom att många väljer att lämna bilen hemma. Därför finns det extra anledning att satsa på dessa åtgärder.

För att öka tryggheten i bostadsområdena är det viktigt att satsa på belysning och annan upprustning av utemiljön. För att kunna beakta barnperspektivet måste siktet vara inställt på säkra skolvägar. Bara då kan vi nå målen att fler lämnar bilen hemma.

Projekt	**Kostnad Mkr**
Underhåll av gångvägar, bl.a. för avrinning.	-5
Anpassning av offentliga platser för att tillförsäkra personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga full tillgänglighet. Vänsterpartiet vill att kommunen uppfyller riksdagens beslut om tillgänglighet (och därmed lagen) och vill satsa ytterligare investeringsmedel på detta.	-10
Planering och start av ombyggnad av Gamla Saltsjöbadsvägen till gång- och cykelstråk.	-10
Cykelfrämjande åtgärder.	-10

VÄNSTERPARTIET YRKAR

100. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för natur- och trafiknämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag

101. att arbetet med att göra Skuruparken till ett naturreservat återupptas

102. att ett arbete med att göra överenskommelser med markägare om att använda skonsamma skogsbruksmetoder i Nacka startas

103. att nya gång- och cykelvägar ska komplettera de befintliga till ett sammanhängande nät, separerat från biltrafik

104. att vinterunderhåll av gångvägar och busshållplatser ska förbättras.

NÄMNDEN FÖR ARBETE OCH FÖRSÖRJNING

De som har svårast att komma in på den svenska arbetsmarknaden är ungdomar mellan 18–25 år, varav de med utländsk bakgrund har särskilt svårt. Vi vill därför att en satsning ska göras särskilt för denna grupp.

Genom inrättandet av en öppen verksamhet med syfte att erbjuda gemenskap och nödvändig information, får unga vuxna tillfälle att komma i kontakt med kommunens olika insatser på ett konstruktivt sätt. En sådan verksamhet ska bedrivas i kommunens samtliga delar.

Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska överlag få bra och utvecklande undervisning och arbetsträning. Det behöver finnas ett kommunalt alternativ och kommunen behöver kontrollera de privata utförarna så att de faktiskt gör uppdragen som kommunen beställer. Alla kommuninvånare har rätt till god kvalitet i insatserna, oavsett vilken utförare de valt, och det ska inte vara upp till den som går på insatsen att avgöra om insatsen ska vara godkänd.

Det ska finnas personal anställd av kommunen som kan lotsa den arbetssökande till den hjälp som behövs. Konceptet *Arbetscentrum*, där kommunens instanser kan möta arbetssökande och andra stödbehövande, ska finnas i alla kommundelar.

Vi vill att alla ungdomar i gymnasieåldern som söker ett feriearbete ska kunna erbjudas ett sådant i kommunens egen regi.

Öppna kommunala mötesplatser bör finnas i varje kommundel för att fånga upp de som faller utanför systemet – det ska inte vara svårt att veta vart man ska vända sig.

FULLFÖLJDA GYMNASIESTUDIER

En av de mest konkreta åtgärderna för ett jämlikare samhälle och allas möjlighet att försörja sig, är fullföljda gymnasiestudier. Gymnasieskolorna i Nacka har bra resultat sett genomsnittligt, men ungdomar i eftersatta områden i Nacka ligger under genomsnittet i Stockholmsregionen.

Därför ska det kommunala aktivitetsansvaret ha en hög prioritet så att alla elever boende i Nacka som hoppat av en gymnasieutbildning, eller riskerar avhopp, snabbt fångas upp och erbjuds insats med fokus på eftersatta områden där genomsnittet för fullföljda gymnasiestudier är lägre än i Stockholmsregionen.

SVENSKA FÖR INVANDRARE (SFI)

SFI-undervisningens mål är att alla lär sig så pass bra svenska i tal och skrift att de kan ta plats i samhället efter sina individuella behov. Därför behöver undervisningen erbjudas med differentierad takt och svårighetsgrad.

Alla som går en SFI-utbildning ska erbjudas någon form av praktik för att få träna språket i en vardaglig situation. Nacka kommun ska samverka för att människor lättare ska ha tillgång till arbetsmarknaden, exempelvis genom att erbjuda praktik till dem som redan har yrkesutbildning från sitt tidigare hemland.

Regelbundna uppföljningar ska utföras för att säkerställa att praktikanten genom sin praktik utvecklar sina svenskkunskaper.

Kvaliteten på Nackas SFI behöver förbättras. En viktig faktor är att det blir fler som fullföljer sin SFI. Det är bra om SFI-studenter får arbete under studietiden, men det är inte bra om de därmed inte kan slutföra sin SFI-utbildning. Kontrollen av privata SFI-utförare måste bli bättre. Pengar ska inte läggas på en verksamhet som inte klarar uppdraget.

Alla flyktingar som kommer till Nacka har inte laglig rätt till SFI. Därför vill vi, inom ramen för frivillighet för de som inte omfattas av SFI:s regler i flyktingdirektivet, att uppdra åt nämnden att anordna svenskutbildning för de som önskar.

FLYKTINGVÄLKOMNANDE

Vi vill se ett effektivare flyktingvälkomnande.

Insatserna ska följa livscykeln och starta med snabb placering i förskola och skola utifrån en noggrant genomförd kartläggning. För detta behöver studie- och yrkesvägledning utökas. SFI behöver varieras utifrån såväl nivå som omfattning.

Noggrann bedömning av varje individs utbildnings- och yrkesbakgrund för snabb matchning med arbetsgivare ska göras. Godemanfunktionen för ensamkommande flyktingbarn behöver kompletteras med andra former av kontakter med skolklasser, föräldraföreningar med mera.

Förutsättningar för mötesplatser där nyanlända kan träffa varandra och människor som redan bor i Nacka, måste skapas. Detta kan inte förväntas lösas enbart av civilsamhället. Vänsterpartiet vill att kommunen inrättar en ”lots” hos vilken nyanlända, mot etableringstidens slut, ska kunna få stöd och råd för att finna arbete, utbildning och permanent bostad i Nacka.

Kommunen ska även genom de gode männen kunna hålla kontakten med nyanlända, som efter sin etableringstid i Nacka, lämnat kommunen. Detta i syfte att få en god bild av effektiviteten i kommunens etableringsinsatser.

Idag har nyanlända flyktingar i Nacka bara rätt till treåriga sociala bostadskontrakt. Barnfamiljer har tidigare tvingats flytta från Nacka två år efter ankomst. Att behöva avbryta pågående studier försvårar etableringen för vuxna på arbetsmarknaden och skapar oro för barn som hittat en trygg tillvaro i den svenska skolan. Därför vill vi förlänga de sociala kontrakten för nyanlända barnfamiljer.

EKONOMISKT BISTÅND - LITA PÅ SOCIALSEKRETERARNAS KUNSKAP

För att kontrollera riktigheten i sökandes egna utsagor genomför Nacka kommun ofta hembesök till personer som söker ekonomiskt bistånd. Detta uppfattas ofta som ett krav och upplevs som integritetskränkande, för både den sökande och personalen.

Det är dessutom en dålig hushållning med kommunens resurser. Det är kostsamt och slöseri med socialsekreterarens dyrbara arbetstid. Det skapar också misstro mellan den sökande och socialsekreteraren som ska utreda ärendet, vilket försvårar arbetet och genererar ytterligare problem.

Vänsterpartiet ser det som ett bättre alternativ att det är socialsekreteraren själv – med sin yrkeskunskap – som ska avgöra när hembesök tillför information till utredningen.

UNDERLÄTTA ANSÖKNINGSFÖRFARANDET FÖR EKONOMISKT BISTÅND

Kraven på de sökande av ekonomiskt bistånd är idag nästan omöjliga att uppnå för dem där behoven är som störst. De söker ibland akut hjälp på andra platser som bygger på välgörenhet.

Det är ett uselt resultat för Nacka kommun att de sökanden inte kan eller förstår hur de ska söka. Det är inte relevant att kommunen varje år visar på stora överskott inom ekonomiskt bistånd om människor som är utsatta och har rätt till stödet får avslag på grund av medvetet svåra och komplicerade ansökningsförfaranden. Svårigheterna består av kognitiva svårigheter och bristande digital kompetens, språksvårigheter och tid/resurser för att skaffa fram alla handlingar som krävs. Vi menar att Nacka kommun ska flytta ekonomiskt bistånd till socialnämnden och att ansökningsförfarandet ska anpassas efter den sökandes behov.

Vi menar också att det är viktigt att medborgare som har rätt till ekonomiskt bistånd faktiskt också får det. Målet är inte enbart relaterat till ekonomi utan till den sökandes behov.

VERKSAMHETSMÅL 2027

- Alla ungdomar i gymnasieåldern som önskar få ett feriearbete ska få det.
- Andelen gymnasieelever från eftersatta områden som genomför gymnasiet inom tre år ska ligga över genomsnittet i Stockholmsregionen.
- Andelen elever som fullföljer SFI-utbildningen ska öka.
- Alla nyanlända som anvisats till Nacka ska kunna etablera sig permanent i kommunen.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-130,5**
Jfr kommunens underlag	**+19,3**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	-3,2 Mkr
Alla Nackaungdomar som vill ha ett feriearbete under sommaren ska kunna erbjudas det. Kommunen bör kunna tillgodose hela behovet med platser i egen regi	-2,0 Mkr
Ökade etableringsinsatser för nyanlända	-1,5 Mkr
Ökade resurser för studie- och yrkesvägledning för att bättre avgöra vilket stöd som nyanlända barn behöver	-1,5 Mkr
Svenskundervisning för flyktingar som saknar laglig rätt till SFI.	-3,0 Mkr
Satsning för att ungdomar, 18-25 år, ska komma in på arbetsmarknaden	-4,5 Mkr
Fisksätra Folkets hus ger ungdomar och unga vuxna stöd och jobbcoaching. Ytterligare resurs så att de kan upprätthålla den verksamheten och öppethållandet	-1,5 Mkr
Bostäder för nyanlända efter etableringsperioden om tre år	-4,0 Mkr
Det ekonomiska biståndet överförs till socialnämnden.	+40,6 Mkr
Det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) får utökade resurser	-0,5 Mkr
Satsningar från nämndyttrandet	+0,4 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR

105. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för nämnden för arbete och försörjning fastställs enligt Vänsterpartiets förslag

106. att nämnden får i uppdrag att inrätta feriearbeten för ungdomar under sommaren, så att samtliga ungdomar mellan 16 och 18 år som söker feriearbete ska kunna beredas ett sådant i kommunens egen regi

107. att nämnden får i uppdrag att se till att unga mellan 18 och 25 år kommer in på arbetsmarknaden

108. att kommunen bygger upp en egen SFI-verksamhet

109. att nyanlända ska erbjudas möjlighet till permanent eget boende i Nacka efter etableringsperioden om tre år

110. att hembesök vid ansökan om ekonomiskt bistånd aldrig ska genomföras utan ett tydligt och befogat syfte

111. att det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) får utökade resurser så att kommunen fångar upp gymnasieelever från eftersatta områden som riskerar att avsluta sin gymnasieutbildning i förtid

112. att kommunen ska utveckla SFI så att man kan erbjuda undervisning i olika takt och svårighetsgrad utifrån elevernas förutsättningar, samt anpassa schemat efter elevernas arbetssituation

113. att kommunens bostadsförsörjningsplan säkerställer att det finns ett utbud av lägenheter som möter behoven.

SOCIALNÄMNDEN

Inom socialnämndens verksamhetsområden är idag nästan alla verksamheter konkurrensutsatta. Vänsterpartiet anser att det är fel väg att gå. Kommunen måste inte tillämpa lagen om valfrihetssystem (LOV) och vi anser att en mycket större del av verksamheterna borde drivas i egen regi

Den nya socialtjänstlagens inriktning på förebyggande arbete och förbättrad tillgänglighet för medborgarna gör att Nacka kommuns insatser inom sociala området behöver förstärkas på det sätt vår budget visar. Det finns redan idag många bra verksamheter men den nya lagstiftningen kräver utökade resurser för att möta de nya lagkraven.

FÖREBYGGANDE ARBETE

Ett ojämlikt samhälle där skillnaderna är stora i områden som gränsar till varandra leder till att den med små eller inga resurser i tidig ålder löper högre risk för psykisk och fysisk ohälsa, missbruk och att utsättas för organiserad brottslighet.

Vi vet att det finns många orsaker bakom kriminalitet, såsom bostads- och skolsegregation, fattigdom och även beroende i olika former. Vi vill därför att kommunen satsar kraftfullt på bland annat uppsökande verksamhet för att i tid fånga upp individer som riskerar att hamna i en utsatt levnadssituation. I kommunen finns idag många bra verksamheter inom socialnämndens områden men de skulle kunna bli effektivare genom mer offensiva satsningar på förebyggande arbete. Vänsterpartiet vill utöka antalet utbildad personal på fältet samt ge dem en geografisk förankring.

Personalen ska kunna möta människor i alla åldrar De ska kunna besöka de platser där ungdomar och unga vuxna vistas, exempelvis fritidsgårdar, allmänna platser och andra offentliga områden som affärsgallerior.

Det är viktigt att det drogförebyggande, våldsförebyggande och förebyggande arbetet med psykisk ohälsa systematisera och organiseras övergripande. Här måste även de aktörer som drivs inom privat regi ingå. Vänsterpartiet vill därför att kommunen anställer en preventionssamordnare.

INSATSER MOT HEMLÖSHET

Enligt Socialstyrelsens senaste siffror är den absolut lägsta siffran för hemlösa i Nacka 279 personer. Dessa människor är helt utan bostad och har ingenstans att vara, känna sig hemma eller vara trygga på. Vänsterpartiet har tidigare lagt en motion i kommunfullmäktige om uppsökande verksamhet när det gäller hemlösa. Nacka saknar idag ett eget akutboende och köper plats främst i Stockholm. Insatsen ”Bostad först” har förts fram inom socialnämnden, men har bara genomförts i begränsad omfattning, eftersom kommunen saknar ett eget bostadsföretag som kan upplåta lägenheter enligt den modellen. Vänsterpartiet vill att Nacka tar ett större ansvar för hemlösa samt att man inför en ”tak över huvudet-garanti” likt den som finns i Stockholms kommun.

Vänsterpartiet har även lämnat in en motion om att skapa fungerande boende för hemlösa genom en kooperativ hyresrättsförening. Det finns redan en kooperativ hyresrättsförening i södra Stockholm, som tillkommit på initiativ av Stockholms stadsmission, med syfte att utveckla en förvaltningsmodell för socialt hållbara bostäder. Utifrån denna modell skulle Nacka kommun tillsammans med Stockholms stadsmission och en fastighetsägare, kunna skapa nya bostäder för personer som inte kan efterfråga en bostad via den ordinarie bostadsmarknaden.

VERKSAMHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR ELLER ANNAN UTSATTHET

Många kommuninvånare har svårigheter att tillvarata sina rättigheter. De har ofta behov av mer hjälp än de uppger. Tillgänglighetsrådet bevakar mer generella frågor men blir ofta bortglömda som remissinstans. Deras ställning måste stärkas – till exempel genom att ge ledamöterna sammanträdesarvoden och genom en ökad politisk representation.

Antalet LSS-boenden (boenden som är anpassade för att ge stöd och service) i kommunen är otillräckligt. Att erbjuda LSS-boende i andra kommuner är oftast inte en bra lösning eftersom det försvårar för de boende att ha kontakt med sina anhöriga. Vänsterpartiet vill att kommunen ska ha som mål att alla som idag bor i LSS-boende utanför Nacka, inom fem år, ska få möjlighet att bo i kommunen och då i kommunalt drivna boenden.

När det gäller personer med psykiska funktionsnedsättningar lämnade ”Personliga ombuden” i Nacka en skarp rapport 2023. I rapporten framkommer stora svårigheter för den gruppen med bland annat boende och boendeformer, fattigdom, samordning, uppsökande arbetet, den psykiatriska vården, träfflokaler, arbetsförmedlingen och digitaliseringen. Vänsterpartiet kräver att Nacka kommun tar detta på största allvar och att berörd kommunal verksamhet upprättar handlingsplaner för att så långt det är möjligt tillse att de redovisade bristerna åtgärdas, samt i övrigt samverkar med regionen och Arbetsförmedlingen när det gäller det som inte är kommunens direkta ansvar. Det behövs även uppsökande verksamhet när det gäller att se till att personer med funktionsnedsättningar får den hjälp de behöver.

Nacka kommun har digitaliserat mycket verksamhet. Det är bra för dem som det fungerar för, men det finns grupper av människor som av fysiska, psykiska eller neuropsykiatriska skäl inte förmår att använda digital teknik. Vi behöver tillgängliggöra såväl offentlig som privat service för dessa, till exempel har många svårt med att söka ekonomiskt bistånd hos arbets- och etableringsenheten.

VÅLD I NÄRA RELATIONER

Vänsterpartiet ser med stor oro på utvecklingen av våld i nära relationer.

Det är viktigt att stärka utredningskapaciteten där det idag saknas resurser. Nacka kommun behöver utöka verksamheten för att bland annat utreda skydd för barn och kvinnor mot våld i hemmet.

Alla anställda i kommunen eller i företag som utför tjänster på uppdrag av kommunen och som har barn och unga som målgrupp ska ges information och utbildning om våld i ungas nära relationer. I detta arbete blir en preventionssamordnare viktig.

INSATSER FÖR UNGA OCH UNGA VUXNA

Ungas psykiska ohälsa och användningen av alkohol och narkotika är oroande.

Skolhälsovården behöver byggas ut med fler kuratorer och psykologer.

Skolan och fritidsgårdarna ska utgöra navet i arbetet med att identifiera unga som är i behov av stöd och hjälp. SSPF (ett samarbete mellan skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamheter) spelar här en viktig roll när det gäller ungdomar som riskerar att hamna i missbruk och kriminalitet.

STÖD TILL BARN I EKONOMISKT UTSATTA FAMILJER

Barn som lever i fattiga familjer får en dålig start i livet. Vräkningar av barnfamiljer leder till en ökad psykisk ohälsa redan i barnaåren och en ökad stress för hela familjen. Möjligheterna att ge barnen en säker boendemiljö och möjligheterna att få en bra skoltid minskar dramatiskt. En trygg uppväxt ger så mycket mindre behov av senare sociala insatser för barnen. Varje förhindrad

vräkning är en så stor vinst för barnen, familjerna och samhället. Därför är kostnader för att hindra vräkning småpengar i förhållande till vad vräkningen riskerar att medföra på sikt. Vänsterpartiet föreslår att Nacka kommun inför en nollvision för vräkningar av barnfamiljer. I brist på ett eget bostadsföretag behöver kommunen ett bättre samarbete med hyresvärdarna i Nacka i syfte att i tid fånga upp barnfamiljerna som riskerar vräkning. Kommunen ska vara frikostigare med att ta tidigt ansvar för hyresskulder i syfte att förhindra vräkningar. När väl bostaden är säkrad kan ett arbete att stödja familjen till en hållbar egen försörjning och eget ansvar för bostaden fungera bättre.

Fattiga barnfamiljer har det också extra svårt kring helgledigheterna i december. Som ett led i att göra den tiden lite lättare föreslår Vänsterpartiet att det i december månad betalas ut ett tillägg till barnfamiljer om 1 500 kr per barn till de familjer som beviljats försörjningsstöd under minst två månader under perioden september-december.

EKONOMISKA BIDRAG TILL ORGANISATIONER

Socialnämnden lämnar varje år ekonomiska bidrag till olika organisationer som arbetar med barn och ungdomar. Vänsterpartiet ser det som synnerligen angeläget att bidragen till dessa föreningar fortsätter att ges och att stödet kan beslutas om i perioder om flera år så att föreningarna kan bygga sin verksamhet långsiktigt.

VERKSAMHETSMÅL 2027

- Kommunen verka för att fler kommer ur beroendeproblematik.
- Behov av stöd och insatser för barn och unga i utsatta situationer ska utredas snabbare.
- Kommuninvånare med behov av LSS-boenden ska kunna få det inom kommunens gränser.
- Ingen ska behöva vara hemlös!
- Kommunen ska ha en sammanhållen socialtjänst.
- Andelen inhyrd personal ska fortsätta att minska med målet att den ska vara noll 2028.
- Det ska finnas träffpunkter för personer med psykiska funktionshinder i varje kommundel.
- Inga barnfamiljer ska vräkas från sin bostad.
- Färre barn ska växa upp i fattigdom.
- Våld i ungas nära relationer ska minska.
- Verksamhetsstöden till externa organisationer ska vara konstruerade så att de kan planera sin verksamhet mer långsiktigt.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-1197,2**
Jfr kommunens underlag	**-79,0**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	-21,3 Mkr
Ökade resurser för socialpsykiatriverksamhet, inklusive uppsökande verksamhet	-3,0 Mkr
Ny träfflokal i Sickla	-1,5 Mkr
Ökade resurser för förebyggande barn- och ungdomsverksamhet och annat nätverksarbete med socialtjänst, skola, förskola, fritid och polis (se även under fritidsnämnden)	-2,0 Mkr
Det ekonomiska biståndet överförs från nämnden för arbete och försörjning	-40,6 Mkr
Resurser för uppsökande verksamhet för övergångsboende för hemlösa samt tak över huvudet-garanti	-1,0 Mkr
Extra resurser till boendestöd	-1,0 Mkr
Ökade ekonomiska bidrag till olika organisationer som arbetar med barn och ungdomar	-2,0 Mkr
Satsningar inom förebyggande arbete och tidiga insatser	-4,0 Mkr
Två socialsekreterare, specialinriktade på våld i nära relationer och preventionssamordning	-1,3 Mkr
Satsningar på att förebygga vräkningar av barnfamiljer	-1,0 Mkr
Införande av decembertillägg till barnfamiljer i försörjningsstöd	-0,3 Mkr

INVESTERINGAR

Projekt	Kostnad Mkr
Inrätta fler platser i LSS-boenden. Projekteras under 2027. Finns budgeterat under kommunstyrelsen.	

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

114. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för socialnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
115. att kommunen gör offensiva satsningar med hög kvalitet på förebyggande och uppsökande socialt arbete med vuxna, barn och ungdomar
116. att ge ett ökat ekonomiskt stöd till barn- och familjeenheten
117. att upprätta ett handlingsprogram för prevention av alkohol- och drogmissbruk
118. att införa fältsekreterare
119. att införa tak över huvudet-garanti
120. att införa en årlig kartläggning av antalet hemlösa i Nacka
121. att återföra ekonomiskt bistånd till socialnämnden
122. att planera för en ny träfflokal för personer med psykiska funktionshinder på Sicklaön
123. att i handlingsplaner mot välfärdsbrottslighet lägga till strategin att öka andelen ideella och kommunala verksamheter inom kundvalet på bekostnad av vinstdrivande aktiebolag
124. att socialtjänsten ska förbättra samarbetet med hyresvärdar i Nacka i syfte att tidigare identifiera barnfamiljer som riskerar vräkning och kunna förhindra vräkningen
125. att socialtjänsten ska utveckla bättre arbetssätt där man stödjer barnfamiljer som riskerar vräkning med målet att familjen ska bo kvar
126. att införa ett tillägg, en engångsutbetalning, till försörjningsstödet i december månad om 1 500 kr per barn till de familjer som beviljats försörjningsstöd under minst två månader under perioden september-december
127. att initiativrätt för tillgänglighetsrådet införs.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Skolorna i Nacka håller övervägande god kvalitet, men det garanterar inte att utbildningen på de olika skolorna är likvärdig.

Det marknadsstyrda skolsystemet och det faktum att Nacka kommun valt att lägga en mycket stor del av besluten på de enskilda (kommunala) skolorna, gör att utbildnings-nämndens politiker i praktiken har mycket begränsade möjligheter att besluta om sådant som rör skolornas verksamhet.

Man frånsäger sig därmed det politiska ansvaret för en god och likvärdig utbildning för alla kommunens elever. Våra förslag syftar till en likvärdig skola där alla ska ha samma möjligheter. Därför bör skolan vara en kommunal angelägenhet såvida den inte är statlig. Så länge skolan är en kommunal angelägenhet ska det åtminstone finnas ett kommunalt alternativ i varje kommundel.

Idag betalar skolorna hyra till fastighetskontoret. Skolpengen, det belopp skolan får för varje elev, är lika för alla skolor. Samtidigt är hyreskostnaderna väldigt olika skolor emellan, vilket innebär att olika skolor får olika mycket skolpeng kvar till undervisningen.

BYGG FÖRSKOLOR OCH SKOLOR EFTER BEHOV

Skolor och förskolor ska byggas utifrån befolkningsmängden och specifika behov i de olika kommundelarna. Den överskattade tidigare befolkningsprognosen har lett till att det i östra Sickla öppnades en ny skola hösten 2025 samtidigt som Skuru skola, som redan finns i samma område stängdes. Detta kommer att kosta kommunen tio års hyreskostnader för Skuru skola. Dessutom kommer de flesta platserna i den nya skolan förmodligen stå tomma, i samma utsträckning som de nu gör i Skuru skola. Fristående skolor är en fälla då kommunen inte kan kontrollera kvaliteten på undervisningen och annan verksamhet.

Barn i förskoleåldern och elever i grundskolan ska garanteras förskole- och skolplats i närheten av bostaden. Det ska finnas förskolor och skolor av god kvalitet i alla delar av kommunen. De barn som bor ensligt ska ha rätt till skolskjuts.

Det finns idag 14 gymnasieskolor i Nacka, endast två av dem drivs i kommunal regi. De andra tolv utgör de så kallad ”fristående skolorna”, det vill säga gymnasieskolor där kommunen inte har full kontroll över verksamheten. Vi anser att ett yrkesgymnasium i kommunal regi behövs i Fisksätra.

SKOLA OCH FÖRSKOLA SKA VARA HELT AVGIFTSFRI

För en likvärdig skola för alla barn, understryker Vänsterpartiet vikten av att skolan är avgiftsfri, vilket även stipuleras i skollagen. Trots det förväntas föräldrar ofta bidra med pengar till allt från friluftsdagar till bidrag till klasskassan. Avgifter för föräldrarna anses visserligen vara ”frivilliga” men i praktiken blir det inte så, eftersom systemet bygger på att alla bidrar. Även små upprepade avgifter kan vara betungande för familjer och kan leda till att barn ur familjer med låg inkomst inte kan delta i alla aktiviteter som skolan anordnar. En kontroll och uppföljning av hur skolorna efterlever avgiftsfriheten behövs.

Barn ska inte behöva ta med sig mat hemifrån för att komplettera sitt näringsintag. Skolmåltiden är en central del av skoldagen och en förutsättning för att elever ska kunna orka koncentrera sig, lära sig och utvecklas.

KOSTNADSFRI FRUKOST I ALLA KOMMUNENS SKOLOR

Forskning visar att barn som äter frukost presterar bättre i skolan. Vi vet också att alltfler barn till följd av alla ansträngningar som drabbat hushållens ekonomi, kommer till skolan hungriga på morgnar och efter helger. Kostnadsfri frukostservering i kommunens skolor skulle utjämna de skillnader som finns mellan elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, vilket främjar studiemiljön och studieresultaten. En sådan satsning är en mycket fördelaktig investering för framtidens samhälle, även ur ett rent ekonomiskt perspektiv. Därför förespråkar vi att kommunens elever i årskurserna 1–6 serveras frukost utan kostnad för familjerna, med sikte på att utöka omfattningen och frigöra ytterligare medel i framtiden.

MOTVERKA DISKRIMINERING

Förskolan och skolan ska vara delaktiga i en fostran där barn utvecklar en jämställd syn på sina skolkamrater och vidare till alla medmänniskor i samhället. Det ska inte förekomma någon sorts kränkning eleverna emellan. Förskolan och skolan ska även verka för att synen på olika familjekonstellationer inte utgår från ett snävt perspektiv. För att åstadkomma en förbättring behövs fortbildning och handledning för skolornas personal.

KVALITET I FÖRSKOLORNAS VERKSAMHET

Förskolans verksamhet ska utgå från barnens och föräldrarnas behov. Det måste finnas förutsättningar för god omsorg och en god pedagogisk verksamhet.

Vänsterpartiet vill ha mindre barngrupper för att varje barn ska få förutsättningar att utvecklas utifrån sin egen förmåga. Vi tillför medel för att öka personaltätheten.

Det är även viktigt att förskolorna inte byggs för stora. Vi tycker att en förskola ska ha max 100 barn. Marknadsdrivna förskolor vill bygga större av företagsekonomiska skäl, vi prioriterar i stället barnens behov av att kunna bli sedda i en lugn miljö. Det innebär bland annat att det inte får vara för stora enheter, särskilt gäller det de minsta barnen, och att det behöver finnas behörig personal på alla avdelningar. Det innebär också att barnen ska ha tillgång till en stimulerande utemiljö med tillräckligt stora lekytor.

Ett vanligt förekommande problem vid nybyggnation av förskolor i kommunen är att de ofta får betydligt mindre uteytor än vad Boverkets riktlinjer rekommenderar. Vi anser att det är avgörande att riktlinjerna följs, då det är de yngsta barnen som drabbas när de inte får tillräckligt med utrymme att röra sig fritt på.

Bristen på utbildad personal inom förskolan är ett stort problem. Vänsterpartiet vill att all personal ska ha den utbildning som krävs för den uppgift de har. Goda förutsättningar till vidareutbildning av personal ska ges. På varje förskola måste det finnas förskollärare. Samtidigt är det viktigt att förskolorna ges förutsättningar för en god arbetsmiljö så att personalen stannar kvar.

Vänsterpartiet delar Lärarförbundets krav på tydliga och tvingande riktlinjer för förskolor.

Vi vill motverka att förskolepersonal hamnar i ett läge med otrygga tidsbegränsade anställningsformer. Om personalgruppen är stabil blir också barnen tryggare.

Vi har också motionerat om att förbättra kompetensen när det gäller barn med neuropsykiatriska funktionshinder, en grupp som ökar kraftigt.

UTVECKLA JÄMFÖRAREN

Jämföraren, kommunens verktyg för presentation av tillgängliga kundval, behöver utökas med flera parametrar. Det behöver bland annat framgå vilken tillgång till elevhälsopersonal skolan har, hur skolbiblioteket är bemannat, hur kompetensen är när det gäller stöd/kunskap om neuropsykiatriska funktionshinder och om det finns anställda IT-pedagoger på skolan.

ÖKA LIKVÄRDIGHETSRESURSEN

De flesta elever i Nacka klarar sig bra, men samtidigt finns det eftersatta områden där skolan inte lyckas ge alla barn samma förutsättningar. Insatser måste till så att alla klarar minst grundläggande behörighet. Vi föreslår därför en stor höjning av medlen till likvärdighetsresursen (som tidigare kallades likvärdighetsgaranti). Vi vill också göra en allmän satsning på fler vuxna i skolan och menar att dessa medel bör användas även till annan personal än lärare, till exempel fritidsledare som kan vara ett stöd på raster.

LÄRARLEDD LÄXHJÄLP FÖR ALLA ELEVER

För att skolan ska bli mer jämlik föreslår vi att det satsas på läxläsning på skoltid. Vi förespråkar en skola där all utbildning sker på skoltid och med behöriga lärare. Alla måste få samma chans att klara skolarbetet.

Skolbibliotek ska finnas på varje skola. De har en viktig funktion att fylla och ska ha ett rikt utbud av skönlitteratur och referenslitteratur, ha utbildad personal och ska i samverkan med lärare se till att verksamheten möter alla elevers behov. Lagen om skolbibliotek måste följas.

EN TRYGG SKOLGÅNG FÖR ALLA ELEVER

De flesta elever i Nackas skolor säger att de känner sig trygga i skolan men det gäller inte alla.

Runt en femtedel av alla elever har uppgett att de blivit mobbade i skolan. Det ska inte få förekomma. Vänsterpartiet vill satsa mer resurser på personal i skolorna som är med eleverna på rasterna. De metoder som används i arbetet mot mobbing ska vara vetenskapligt beprövade och den personal som arbetar med dem ska ha fått adekvat utbildning.

Skolhälsovården behöver också förstärkas. Tillgången till skolsköterska och kurator är inte likvärdig i alla skolor och personal finns sällan på plats under hela den tid som eleverna är i skolan.

Tillgången till psykolog är på de flesta skolor otillräcklig. Bland de elever som inte når kunskapskraven finns sannolikt ett antal som skulle vara hjälpta av stöd från kurator eller psykolog.

FERIESKOLA

Det är ingen nyhet att ungdomar som inte fullföljt högstadiet har mycket svårt att hitta ett fast jobb. För att ge dem de förutsättningar som krävs för att kunna påbörja en gymnasieutbildning ska kommunen erbjuda ferieskola under tre veckors tid för elever som inte är behöriga till gymnasiet samt för nyanlända ungdomar.

EN BRA SAMORDNING FÖR SKOLVÄLKOMNANDE AV FLYKTINGAR

Flyktingungdomars skolgång måste säkras som ett mycket viktigt led i integrationen. Att de så snabbt som möjligt lär sig svenska är viktigt, men det behövs också satsningar på modersmals-undervisning och studiehandledning i olika ämnen. Detta för att nyanlända ungdomar ska få goda förutsättningar att nå kunskapskraven i alla ämnen.

Det är viktigt för barnen att inte tappa sitt modersmål, om det inte är svenska. Svenska är ett litet språk och det gynnar samhället att folk kan kommunicera på olika språk i olika sammanhang. Skolan erbjuder enligt läroplanen B- och C-språk, förutom svenska och engelska, men det är en stor fördel att behärska många olika språk.

INSATSER FÖR BARN MED BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

Många skolelever i behov av särskilt stöd får inte den hjälp de behöver för att klara av undervisningen eller den sociala miljön på skolan.

Kommunen har nu återigen startat särskilda undervisningsgrupper, vilket är bra, men åtgärderna är fortfarande otillräckliga och mycket olika i olika skolor. Här behövs också utbildningssatsningar för personal som arbetar i dessa grupper.

Detsamma gäller så kallade hemmasittare, det vill säga elever med låg skolnärvaro. Alltför mycket ansvar lämnas över till de enskilda skolorna, vilket lett till att en del elever får bra stöd och andra i stort sett inget alls. Kommunen måste ta ett politiskt ansvar för att tillräckliga resurser och relevant kunskap finns på plats, så att även dessa elever kan få en god utbildning. Samarbete med socialtjänsten är också ofta av stor betydelse här.

Det är viktigt att lärare får vidareutbildning för att tidigare kunna upptäcka och ge stöd till barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Många av dem kan klara skolan med gott resultat om de får anpassat stöd. De mer generella åtgärderna är dessutom ofta sådana att de gynnar de flesta elever. Förutom arbetet med elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar behöver också skollokalerna anpassas så att de blir trygga och ändamålsenliga för dessa elever. Därmed blir de i de flesta fall goda lokaler även för övriga elever.

VERKSAMHETSMÅL 2027

- Skolan ska vara likvärdig för alla elever.
- Skolan ska vara avgiftsfri.
- Barngrupper inom förskolan och skolklasserna ska vara mindre och det ska vara fler pedagoger per barn/elev.
- Skolorna ska erbjuda en näringsrik och välsmakande skollunch.
- Skolorna ska servera frukost för eleverna i årskurserna F–6.
- Modersmålsundervisningen ska hålla en hög kvalitet.
- Fritidsklubbsverksamheten för årskurs 4-6 ska utökas.
- Skolornas ansvar för läxläsningshjälp ska förtydligas.
- Läxläsningshjälp ska bedrivas av personal med rätt kompetens.
- Studie- och yrkesvägledning för nyanlända gymnasieungdomar ska bli bättre.
- Minst 80 % av personalen i förskolan ska ha pedagogisk högskoleutbildning.
- Insatser för barn med särskilda behov ska möta barnens/ elevernas behov.
- Barn till arbetslösa ska ges full rätt till barnomsorg.
- Boverkets riktlinjer avseende förskolors uteytor ska följas.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-3849,0**
Jfr kommunens underlag	**-285,1**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	-110,8 Mkr
Ytterligare en utbildningsgrupp för barnskötare som på betald arbetstid studerar till förskollärare, lönekostnad (utbildningskostnaden får statligt stöd)	-2,0 Mkr
Full rätt till barnomsorg för barn till arbetslösa	-2,0 Mkr
Vidareutbildning av lärare avseende neuropsykiatriska funktionsnedsättningar	-2,0 Mkr
Satsning på skolbiblioteken	-2,0 Mkr
Förbättring av modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk	-5,0 Mkr
Resurser för ferieskola	-2,0 Mkr
Satsning på skolhälsovården - kuratorer och skolpsykologer	-6,0 Mkr
Utökade resurser för fritidsklubbsverksamheter	-8,0 Mkr
Avgiftsfri skolfrukost till alla elever i årskurserna F-6	-26,0 Mkr
Halvering av förskoleavgifterna med 1 % marginal för ökad vistelsetid och fler barn	-74,1 Mkr
Halvering av fritidshemsavgifterna med 1 % marginal för fler barn	-29,3 Mkr
Extra medel till förhöjt grundbelopp för resursskola	-2,0 Mkr
Antagen satsning från utbildningsnämndens yttrande till mål och budget	-13,9 Mkr

INVESTERINGAR

Projekt	Kostnad Mkr
Ny kommunal skola, F-9 etableras i Fisksätra. Utredning och projektering under 2027. Projektering av lokalerna ligger under kommunstyrelsen.	
Nytt yrkesgymnasium etableras i Fisksätra. Utredning och projektering under 2027. Projektering av lokalerna ligger under kommunstyrelsen.	

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

128. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för utbildningsnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag

129. att kommunfullmäktige ger utbildningsnämnden i särskilt uppdrag att utreda och föreslå en modell där skolorna kompenseras med uppdelad finansiering av kostnader som pedagogisk verksamhet, lokalhyror, elevhälsa och administration

130. att fastställa att inga avgifter får tas ut som rör skolans verksamhet

131. att skapa förutsättningar för mindre barngrupper/skolklasser och fler behöriga pedagoger i förskola och skola

132. att alla skolor utformar arbetssätt som tidigt identifierar elever som behöver stödinsatser för att gå ut grundskolan med gymnasiebehörighet och ger stödinsatser som är samordnade med elevernas ordinarie skolgång

133. att uppdra åt utbildningsnämnden att följa upp skolornas arbete med elever med omfattande frånvaro och stödja dem, för att få fler av eleverna tillbaka i undervisning

134. att avgiftsfri frukostservering för eleverna införs för alla elever i årskurserna F-6

135. att utbildningsenheten följer upp att skolorna följer lagen och garanterar att alla barn får näringsrika och goda måltider

136. att Välfärd skola tar fram en plan för att alla de kommunala skolorna ska ha egna tillagningskök

137. att kommunen ställer krav på att alla förskolor och skolor har tillgång till en utemiljö som möjliggör pedagogik och aktiviteter som är baserade på utomhusvistelse och uppnår Boverkets riktlinjer

138. att barn till arbetslösa ges full rätt till barnomsorg

139. att utbildningsenheten följer upp att den nya lagen om skolbibliotek efterföljs i skolor som finansieras av kommunen

140. att en ferielovskola etableras i flera skolor för att hjälpa eleverna som inte klarar att bli antagna till gymnasiet.

VAL- OCH DEMOKRATINÄMNDEN

I alliansens budget redovisas val- och demokratinämnden under kommunstyrelsen. Vi anser att nämnden har ett så viktigt uppdrag att den bör ha en egen redovisning.

Inflytande och att göra sin röst hörd är fundamentalt för vår demokrati. Det kan yttra sig i att delta i samhällsdebatten men också att använda sin röst i val till kommun, region och riksdag. En av de stora politiska utmaningarna såväl i Nacka som i hela Sverige är att förbättra resurssvaga och marginaliserade gruppers möjligheter att delta i det politiska livet.

Nacka är en kommun där valdeltagandet skiljer sig mycket åt mellan olika områden. Vi ser med oro på att valdeltagandet skiftar i olika kommundelar i Nacka. Det kan skilja så mycket som ca 37 % mellan olika valdistrikt. När valdeltagandet är så lågt som 56 % i ett område kan man med fog ifrågasätta valresultatets legitimitet. Det är samhällets uppgift att arbeta för ett ökat och jämlikt valdeltagande. Vid årets val ökade valdeltagande stort i alla områden med lågt valdeltagande 2022. Det var ett demokratiproblem vi såg efter valet 2022 och som vi strategiskt arbetat med under hela mandatperioden 2022–2026. Valdeltagandet i hela kommunen ökade med 2 % och i våra utvalda områden med upp till 10 %.

Ungdomsbarometerns Generationsrapport 2026, som är baserad på intervjuer med 15 000 ungdomar i åldern 15–24 år, visar att det politiska engagemanget minskar, samtidigt som andelen som anser att de har små eller inga möjligheter att påverka i samhället ökar. Vi anser att barn och unga ska ha större möjligheter att påverka. De bör inkluderas i beslutsfattande tidigt. Vi föreslår att Nacka kommun erbjuder kommunens högstadie- och gymnasieskolor möjlighet att anordna demokratiska rollspel (t.ex. Model United Nations eller liknande övningar för nationell, lokal och EU-nivå). En demokrati som idag är hotad behöver stärkas inför framtiden. Unga som tidigt får lära sig demokratiska processer och som har ett forum för inflytande, stärker både demokratin och säkerställer i högre grad att beslut rörande unga faktiskt gynnar målgruppen.

En viktig faktor i kommunens demokratiska arbete rör tillgången till offentliga ytor och möteslokaler. Då stora områden i kommunen är helt i privat ägo, och då kommunens eget planarbete i många avseenden brustit när det gäller att tillse att det finns god tillgång till lokaler för politisk aktivitet, kulturverksamhet och allmänt föreningsliv, bör val- och demokratinämnden få agera remissinstans i stadsbyggnadsärenden avseende hur detta behov tillgodoses. Nämnden bör även få i uppdrag att löpande inventera dessa lokaler och ytor och utvärdera deras tillgänglighet i olika kommundelar.

Nacka organiseras och drivs enligt ”New Public Management”. En viktig beståndsdel är att ständigt mäta, dokumentera och göra enkäter. Men enkäter till medborgarna räcker inte utan kan i själva verket ge helt fel intryck. Som man frågar får man svar. I stället är en viktig del av demokratin att invånarna i kommunen ges möjlighet att ha inflytande över kommunens utbud av service och hur kommunen utvecklas.

Det behövs återkommande dialoger särskilt när nya bostadsområden ska komma till eller gamla bostadsområden förändras. Som en del i kommunens uppfyllande av barnkonventionen måste även barn och ungdomar ges röst i sammanhang som de kommer att påverkas av. Särskilt kan man tänka på olika former av dialoger kring lek- och idrottsanläggningar. En viktig uppgift för nämnden är således att utveckla och ta fram modeller för hur dessa dialoger och samråd med invånare i alla åldrar och livssituationer ska införas, utföras och organiseras. Kommunen behöver exempelvis utveckla formerna för invånarinflytande i samband med stadsplanering. Dagens former av samråd innebär att invånarnas synpunkter i praktiken inte tas om hand och ges den vikt de förtjänar. Bristande invånarinflytande medför att tilliten för kommunen och politiken förstörs.

STÄVJA OTILLBÖRLIG PÅVERKAN PÅ POLITIKEN

Allmänheten har ett berättigat intresse av insyn i hur politiska beslut påverkas. En ny lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut träder i kraft den 1 juli 2027. Den nya lagstiftningen gäller kontakter som syftar till att påverka beslut hos riksdag och regering. Det finns inget motsvarande regelverk på kommunal nivå. Samtidigt konstaterade insynskommittén att politiska beslutsfattare på lokal och regional nivå har omfattande kontakter med påverkansaktörer och att riskerna för intressekonflikter och olämpligt agerande kan vara minst lika stora där.

Nacka kommun bör gå före och stärka insynen även på lokal nivå. Val- och demokratinämnden bör få i uppdrag att ta fram ett förslag till ett öppet lobbyregister för Nacka, med utgångspunkt i den nya nationella lagstiftningen. I det registret ska redovisas vilka aktörer som försöker påverka kommunala beslut, vilka frågor kontakterna gäller och i vilken form kontakterna sker.

VERKSAMHETSMÅL 2027

- Invånardialoger ska utvecklas och användas i alla sammanhang där kommunen ska utvecklas. Dialoger ska även föras kring kommunens tjänster.
- I samhällsplanering ska behov av lokaler för politisk aktivitet, kulturverksamhet och allmänt föreningsliv ingå.
- Befintliga lokaler och ytor för politisk aktivitet, kulturverksamhet och allmänt föreningsliv ska säkras ur ett tillgänglighetsperspektiv.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-8,5**
Redovisas under kommunstyrelsen	**-**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Val- och demokratinämnden har ingen egen budget utan den redovisas under kommunstyrelsen. Dess ram under KS är -1,5 Mkr.

Extra medel till de sex biblioteken för att genomföra aktiviteter med mål att öka den allmänna kunskapen om demokrati	-0,5 Mkr
Arbete med att initiera och genomföra dialoger kring kommunens verksamhet och inför olika projekt	-2,0 Mkr
Nämnden ska få medel för att kunna bedriva ett aktivt demokratiarbete som innefattar att öka kunskaper bland förstagångsväljare om demokratins roll i samhället	-6,0 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

141. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för val- och demokratinämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag

142. att Nacka kommun erbjuder kommunens högstadie- och gymnasieskolor möjlighet att anordna demokratiska rollspel.

143. att val- och demokratinämnden får i uppdrag att upprätta ett lobbyregister.

ÄLDRENÄMNDEN

EN JÄMLIK ÄLDREOMSORG

En långsiktig utveckling av äldreomsorgen måste alltid utgå från de äldres behov och önskemål, och säkerställa att personalen ges goda villkor för att kunna utföra sitt viktiga arbete. Vi förespråkar att äldreomsorgen ska ligga i kommunens regi och styrning. Resurserna ska användas för de äldres bästa, inte för privata vinster.

Med en äldreomsorg i kommunal regi får vi bättre insyn i varje verksamhet, och även bättre möjligheter att kontrollera kvaliteten och säkerställa att alla äldre får en likvärdig vård och omsorg.

Kommunen måste ta sitt fulla ansvar för planeringen och utvecklingen av äldreomsorgen. Äldre har rätt till trygghet, delaktighet och värdighet. Trygghet för äldre handlar inte bara om vård, utan minst lika mycket om omsorg. Det innebär socialt stöd som motverkar oönskad ensamhet, ekonomisk säkerhet som garanterar en värdig tillvaro, samt tillgång till boenden som är anpassade efter äldres behov och önskemål.

Vänsterpartiet vill att en tydlig och långsiktig äldreplan utarbetas och följs i kommunen. Med en sådan plan kan vi garantera att resurserna används rätt, att personalen ges goda arbetsvillkor och att alla äldre får de insatser de behöver för att leva ett gott liv.

Människor lever allt längre och håller sig förhoppningsvis friskare långt upp i åren. Detta innebär nya krav, behov och förväntningar. Enligt de senaste befolkningsprognoserna kommer andelen äldre att öka kraftigt – med över 40 % fram till år 2040.

Självklart ska föreningar och organisationer som engagerar sig i äldrefrågor samt allmänna samhälls- och kulturella frågor involveras i arbetet med planen, så att den utformas efter medborgarnas behov och önskemål.

EN ÄLDREOMSORG FÖR ALLA BEHOV

Även om andelen av den åldrande befolkningen blir friskare så blir antalet äldre som drabbas av sjukdom – och har behov av omsorg – fler eftersom gruppen äldre ökar totalt.

Det innebär att vi behöver fortsatt bygga ut vård- och omsorgsplatser för äldre i kommunen. Utöver de direkta vård- och omsorgsinsatserna behöver också andra delar av äldreomsorgen utvecklas. Äldre behöver känna sig delaktiga i samhället.

Utevistelse bidrar till ökad livskvalitet och bättre hälsa och vi vill att äldre ska ha möjlighet att vistas utomhus varje dag om deras hälsa tillåter det. Av samma anledning behöver vi samordna arbetet med andra nämnder för att implementera eller komplettera utegym med speciell utrustning. Äldre ska ha möjlighet till balansträning utomhus.

De flesta av oss tycker att måltider är mer än bara intagande av födoämnen. Det är även ett tillfälle för social gemenskap.

Kultur- och fritidsintressen försvinner inte för att man blir äldre och äldreomsorgen borde erbjuda sådana aktiviteter i högre utsträckning än vad som görs idag. Vi föreslår därför mobila kulturinsatser för äldre i kommunens regi. Det finns flera kulturlokaler i olika delar av kommunen men det behövs mer hjälp för att utöka verksamheten.

Personalkontinuitet är också oerhört viktigt för de äldre. En viktig aspekt av tryggheten är att få träffa samma personal Det gäller både inom hemtjänsten och på äldreboenden.

Psykisk ohälsa försvinner inte med att en människa uppnår en viss ålder. Vi anser att det behövs ett äldrepsykiatriskt boende i kommunen. Det bör drivas i kommunal regi. Det är viktigt att boende kan

erbjudas i Nacka för att underlätta kontakt med de anhöriga och att man kan vara kvar i den miljö som är bekant.

FLER PLATSER I OLIKA SORTERS BOENDEN

Ensamhet och begynnande bräcklighet bör kunna mötas och motverkas redan innan man kvalar in för nuvarande särskilt boende för äldre. Vi ser idag en ökande psykisk ohälsa hos äldre, bland annat på grund av ofrivillig ensamhet. Dödstalen i suicid ökar oroväckande mycket i den här gruppen.

Det är inte rimligt att det bara finns ”traditionella” äldreboenden. Vi behöver exempelvis kollektivhus dit man kan flytta redan innan man blir sjuk och beroende av hjälp, och där man kan delta i olika gemensamma aktiviteter, exempelvis gemensam matlagning, anpassad träning, bokklubbar och mycket annat.

Mellanboende, likt de, tyvärr avskaffade, servicehusen med gemensam restaurant/matsal, där det finns personal för tillsyn och hjälp med städ och tvätt, men inte dygnet-runt-vård kan vara ett alternativ till hemtjänst och drivas i kommunal regi.

Fler platser behövs också i särskilda boenden för äldre med anständig standard och tillgodosedd hemkänsla.

Seniorer ska ha möjlighet att välja mellan attraktiva särskilda boenden oavsett storlek på plånboken.

När nya bostadsområden byggs anser Vänsterpartiet att det är viktigt att tillgodose behovet av hyreslägenheter för äldre. Vi ser stora behov också av seniorboenden, servicehus och trygghetsboenden. Äldre som bor kvar hemma i en bostadsrätt kan hamna, och har så gjort, i en svår situation då deras bostadsrätt räknas som en ekonomisk tillgång, samtidigt som man inte har råd att bo kvar.

En sak äldreenheten gjort för att klara sina snäva ekonomiska förutsättningar har varit att agera striktare vid biståndsbedömning. Det har lett till att möjligheterna att få en plats på särskilt boende har försämrats, och därmed har efterfrågan på andra typer av bostäder för äldre i sin tur ökat.

Vi anser också att Nackabor ska ha företräde till en plats inom kommunen för att undvika att de hamnar långt ifrån en miljö som är bekant för dem.

VERKSAMHETER ÖVER GENERATIONSGRÄNSERNA

Unga och äldre skiljs åt i vårt samhälle. Båda grupperna skulle må bra av att träffa varandra i högre utsträckning. Det är viktig att äldre inte känner sig som en grupp skild från övriga samhället. Vid planering av äldreboenden och förskolor skulle man kunna planera för att öka kontaktytorna mellan äldre och barn, till exempel genom att bygga lokalerna intill varandra och samnyttja vissa lokaler. Det är viktigt att äldre människor känner att de är en integrerad grupp i samhället.

Det skulle vara till stor nytta för alla invånare om vi planerade för att bygga äldreboenden nära både förskolor och skolor. Det skulle möjliggöra för pedagogerna och verksamhetsansvariga för boenden att planera gemensamma aktiviteter. Till exempel: sångstunder, luciafirande, skapande verkstäder, besök till varandras verksamheter, vernissager etc. Barn och ungdomar skulle få möjlighet att utveckla sin empati och omtanke om äldre människor. Samtidigt skulle de äldre få mer glädje i vardagen och något att se fram emot.

HEMTJÄNST

Hemtjänsten ska underlätta för den äldre att kunna bo kvar hemma och ha ett bra liv. Även om det bistånd man får följer hur funktionell den äldre är, bör den äldre ha stort inflytande i hur det ska utformas. För att komma fram till detta kan det behövas både tid och tillit mellan den äldre och personalen. Idag anser Vänsterpartiet att biståndsbedömningen inte ger det utrymmet. Där behöver inflytandet förstärkas för de äldre.

Tid för de äldre är kärnan i denna verksamhet. Därför behöver vi frigöra så mycket tid som möjligt för de som utför hemtjänstarbetet. Personalens tid kostar i lön vilket är svårt att komma runt. En ständig jakt på tid hemma hos de äldre är inte lösningen. När många olika företag utför hemtjänst i ett och samma område går möjligheten att samordna insatser förlorad, särskilt när det handlar om företag som har sin bas i andra kommuner. Tiden som personalen lägger på resor skulle bättre användas hemma hos de äldre. Vinstuttag i privata företag skulle också kunna läggas bättre på tid hemma hos de äldre. En hemtjänst helt i kommunal regi skulle bättre sköta hemtjänsten så att tid och pengar läggs på den äldre och inte på restid och vinstuttag. Som ett minimum måste en kommunal hemtjänst som alternativ skapas, förslagsvis genom en utökning av nattpatrullernas verksamhet.

Många äldre har dåliga inkomster och det går åt administrativa resurser för att räkna ut nedsättning av avgifter utifrån inkomster. Därför föreslår Vänsterpartiet att hemtjänsttaxan ska halveras, med sikte på att den ska göras avgiftsfri.

BÄTTRE INSYN

Endast ”kundnöjdhet” är inte tillräckligt för att mäta en verksamhets kvalitet. Det behövs kvalitetskriterier som är baserade på vad företagen ska göra hemma hos brukaren. När kommunen anlitar privata företag för att utföra tjänster bör kommunen också ha insyn och kontinuerligt kontrollera att uppdragen genomförs på det sätt som är tänkt utifrån den ersättning som utgår till hemtjänstanordnaren. Den kontroll som finns nu har inte klarat av att upptäcka vissa hemtjänstföretags medvetna fusk med redovisning av genomförda uppdrag.

Detta tydliggör att kontrollen av företagen behöver öka väsentligt, för att skattemedlen inte ska generera ekonomisk brottslighet och för att omsorgstagarnas insatser verkligen utförs.

MER PERSONAL TILL VÅRD OCH OMSORG

I takt med att kvaliteten behöver öka och volymen på äldreomsorgen utökas kommer behovet av vård- och omsorgspersonal att öka rejält. Eftersom det är verksamheter som är personalintensiva blir personalpolitiken den viktigaste frågan för att säkra äldreomsorgens kvalitet. Det kräver stora förändringar i Nacka kommun.

En av de mest avgörande faktorerna för trivsel på arbetsplatsen är att man upplever att man kan utföra ett bra jobb. Trivsel blir särskilt viktigt i arbetet med människor, eftersom vi är empatiska och delar känslor med dem vi hjälper.

Att personalen har adekvat utbildning är avgörande, därför ställer vi krav på att 80 % av personalen ska vara utbildad för arbetsuppgifterna. Att personalstyrkan är tillräckligt stor för att hinna med arbetsuppgifterna och dessutom har ork att vara sociala. Det är viktigt att personalen har en hög anställningstrygghet så att man stannar länge, vilket ger kontinuitet och stabilitet för de äldre som slipper ständiga förändringar av personalen.

Äldrenämnden ska tillsammans med arbetsmarknadens parter identifiera och genomföra andra åtgärder med syfte att förbättra kvaliteten och kontinuiteten för de äldre och förbättrad hälsa för de anställda. Insatserna ska kunna inbegripa åtgärder inom hela eller delar av äldreomsorgen och

inkludera åtgärder inom exempelvis arbetsmiljö, arbetstid och lönebildning. Minst en pilot ska syfta till att pröva effekterna av förkortad arbetstid.

KONTINUERLIG PERSONALUTBILDNING

Ju äldre man blir desto större risk är det att man inte hör och/eller förstår vad vårdpersonal som inte har svenska som modersmål säger. Jobbar man nästan enbart med kollegor som inte heller har svenska som modersmål är det svårt att utveckla sitt språk. Vänsterpartiet förespråkar att de som inte har svenska som modersmål kan få vidareutbildning i svenska på betald arbetstid.

För de boende som har annat modersmål än svenska måste det finnas särskilda boenden med personal som talar samma språk som de boende. I första hand finska, spanska och arabiska.

Tyvärr är flera av dagens undersköterskeutbildningar som förmedlas av privata utbildningsanordnare undermåliga. Eftersom forskningen kring åldrande, inklusive demensvård, ständigt utvecklas, är det avgörande med kontinuerlig vidareutbildning av kvalificerade lärare på arbetsplatsen.

För att verksamheterna ska fokusera på suicidprevention behöver också en särskild utbildningsinsats i äldres psykiska ohälsa.

HEMSJUKVÅRD

Det finns flera skäl till att det är olämpligt att äldre besöker akutmottagningar och vårdcentraler för att träffa läkare eller distriktssköterska. Folkhälsomyndighetens rapport efter Covid-pandemin visar på risken att smittas där. Vi vill därför att kommunen aktivt arbetar med att skapa ett samarbete med regionen för att göra det möjligt för äldre att få hemsjukvård som många andra kommuner erbjuder.

VERKSAMHETSMÅL 2027

- Det ska finnas hög medicinsk kompetens i kommunens äldreomsorg.
- Minst 80 % av personalen inom äldreomsorg ska ha rätt utbildning för sin tjänst.
- Personalen inom äldreomsorgen ska tala god svenska.
- Kommunen ska erbjuda ett brett utbud av boendeformer för äldre med olika behov, t.ex. psykiatriska diagnoser.
- Kommunalt drivna boenden ska erbjudas inom varje boendeform.
- Verksamheterna inom äldreomsorgen ska främja de äldres sociala och psykiska hälsa och förebygga suicid.
- Trycksår ska minska inom verksamheterna.
- Omsorgstagarnas inflytande över utförandet av omsorg ska öka.
- Äldre ska ha tillgång till fritids- och kulturaktiviteter minst en gång i månaden.
- Det ska finnas ökade möjligheter för äldre att kunna träna balans och styrka.
- Alla som bor på äldreboenden ska ha möjlighet att vistas utomhus varje dag.
- Möten över generationsgränserna ska öka inom kommunalt finansierade verksamheter.
- Måltider inom verksamheterna ska vara näringsriktig och smaklig.
- Måltider inom verksamheterna ska serveras i en god social miljö.
- Äldre med funktionssvårigheter i myndighetskontakter ska ha stöd i de kontakterna.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-1288,0**
Jfr kommunens underlag	**-66,9**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	-33,1 Mkr
Fortbildning i arbetet för personal inom äldreomsorgen	-2,5 Mkr
Ökade resurser för dagverksamheten	-1,5 Mkr
Uppstart för ett kultur- och utflyktsprogram för ensamma seniorer	-2,5Mkr
Förstärkning till äldreenheten för bättre kvalitetsstyrning inom den kommunalt finansierade äldreomsorgen	-1,3 Mkr
Halvering av hemtjänstavgifterna	-22,6 Mkr
Antagen satsning från äldrenämndens yttrande till mål och budget	-3,4 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

144. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för äldrenämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
145. att besluta att följa Socialstyrelsens rekommendation för maxtaxa för särskilt boende och dagverksamhet för 2027
146. att avgiften för hemtjänsten i kommunen ska halveras 2027.
147. att kommunen följer upp att alla enheter, kommunala som privata, inom äldreomsorgen har tillräckligt utbildad personal och begär att få in handlingsplaner från enheter som inte når målet 80 % rätt utbildad personal
148. att kommunen ska erbjuda svenskundervisning för personal som behöver det i anslutning till arbetsdagens slut och nära arbetsplatsen
149. att kommunen upprättar en äldreplan för planering av äldreomsorgen, tillgången på bostäder, aktiviteter, mötesplatser, tillgänglighet och förebyggande hälsoarbete
150. att kommunen i samhällsplaneringen planerar för att öka mötena över generationerna, t.ex. placerar förskolor och äldreboenden nära varandra
151. att kommunen planerar för ett äldrepsykiatriskt boende i kommunal regi
152. att en kommunal hemtjänst inrättas
153. att alla äldre med rörelsehinder och ofrivilligt sängliggande ska få profylaktisk behandling för trycksår
154. att förtur ges till Nackabor i de olika äldreboendena
155. att all mat inom äldreomsorgen ska tillagas i kommunen eller i hemmen
156. att all äldreomsorgsverksamhet finansierad av kommunen organiserar omsorgstagarnas matsituationer så att de sker i en god social miljö
157. att rätt till icke biståndsbedömd hemtjänst införs med upp till åtta timmar per månad för kommuninvånare över 80 år
158. att kommunen ansvarar för att det finns en aktivitetsansvarig på varje äldreboende
159. att äldrenämnden inleder ett samarbete med kommunens kultur-, fritids- och idrottsföreningar för att informera äldre Nackabor om deras verksamheter för äldre
160. att utegym skapas och kompletteras i befintliga fritidsområden
161. att kommunen ska utreda bästa sätt att införa avgiftsfri seniorträning i kommunens simhallar och gym
162. att kommunen planerar ett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter som det informeras om i alla av kommunen finansierade äldreomsorgsverksamheter
163. att ledsagning återförs i kommunal regi
164. att initiativrätt för seniorrådet införs.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Överförmyndarnämnden har ett avgörande ansvar för de som själva har begränsade möjligheter att ta tillvara sina juridiska och ekonomiska rättigheter. Det ställs därmed höga krav på kvalitet och rättssäkerhet.

Att kvalitetssäkra tillgången till service och utbildning för de gode männen är ett sätt att uppfylla detta ansvar. Vänsterpartiet understryker vikten av att alla gode män ska ges adekvat utbildning som uppfyller kommunens certifiering.

Överförmyndarnämndens organisation, som uppkom genom avtalet om samverkan mellan Vaxholm, Värmdö och Nacka har varit på plats ett tag nu. Avtalssamverkan med ett större arbetsområde kan ge olika positiva effekter för brukarna och de gode männen. En uppenbar risk med den utökade organisationen och de stora avstånden, är däremot att resandet ökar. Här har digitaliseringen kunnat hjälpa till. Det är dock viktigt att utvecklingen sker utan att det ställer till med mer arbete någon annanstans i processen.

Den nya digitala situationen får inte heller gå ut över kvaliteten för huvudmännen. Det är viktigt att brukarna har sista ordet i frågan om att mötas digitalt eller fysiskt.

Ett kvalitetsarbete på enheten under året för att hitta bra digitala mötesformer är viktigt, liksom att möjliggöra resandet när fysiska möten ska hållas.

VERKSAMHETSMÅL 2027

- Verksamheten ska ge den service och utbildning de gode männen behöver för att kunna utföra sina uppdrag.
- Kommunen ska ha fler gode män som genomfört kommunens certifiering.
- Gode män ska inte ha fler huvudmän än att de klarar alla sina uppdrag.

DRIFTBUDGETRAM 2027

	Budget 2027
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	**-10,7**
Jfr kommunens underlag	**-0,3**

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar -0,3 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR

165. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för överförmyndarnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag

166. att kvalitetsmål för att både utveckla bra digitala mötesformer och tillgänglighet vid fysiska träffar, samt att se över förfarandet hur val om mötesform beslutas, så att brukarnas behov tillgodoses

167. att gode män ska rekryteras i den omfattning som motsvarar behoven

168. att ett tak för antal huvudmän per god man införs.

NACKA ENERGI AB OCH NACKA VATTEN OCH AVFALL AB

Kommunens två helägda aktiebolag, Nacka energi AB (NEAB) och Nacka vatten och avfall AB (NVOA), arbetar båda med verksamheter som har stor inverkan på klimat och miljö.

Vatten, avfall och energi är centrala byggstenar i samhällets akuta omställning till ett mer rättvist och klimatanpassat Nacka.

I ägardirektiven för bolagen står det att bolagen ska bidra till förverkligandet av kommunens mål inom miljö- och klimatområdet. Med tanke på bolagens centrala position vad gäller möjligheter att i sina verksamheter påverka kommunens klimat- och miljöarbete, vill Vänsterpartiet att bolagen får de ekonomiska resurser som behövs för att genomföra målen.

MINSKA BOLAGENS KLIMATPÅVERKAN

Vänsterpartiet vill att bolagen ska leverera el och vatten till kommunens invånare, reparera och bygga ut el- och vattennäten och samla in avfall på sätt som efterlever alla relevanta mål i Agenda 2030.

Nacka ligger i botten på Energimyndighetens lista över effekt som kan tas ut från nätanslutna solcellssanläggningar, räknat per invånare. Vänsterpartiet vill att NEAB aktivt och målinriktat främjar installation av solenergianläggningar på kommunens egna fastigheter, men även på övrig bebyggelse.

Det är viktigt att de mål och indikatorer som finns i Nacka kommuns klimat- och miljöprogram införlivas i bolagens interna strategier och planer som rör klimat- och miljöområdet.

Vänsterpartiet vill göra det möjligt för bolagen att ansöka om finansiellt stöd hos kommunen för att kunna göra större investeringar i klimat- och miljöfrämjande åtgärder som är i linje med kommunens styrdokument.

MINSKA KUNDERNAS KONSUMTION

De båda bolagen har tillsammans med kommunen ett ansvar för att förbrukningen av el och vatten minskar och att avfallsmängderna reduceras.

Att bolagen försöker påverka kommuninvånarnas och företagskundernas konsumtionsvanor är viktigt. I ett övergångsskede kan åtgärder för att få ner konsumtionen innebära ökade kostnader för bolagen. För att de ska kunna prioritera detta arbete anser vi att kommunen ska kunna tillföra pengar öronmärkta för denna omställning till bolagen.

FÖREBYGG SKADOR SOM KAN UPPKOMMA PÅ GRUND AV KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Ett förändrat klimat med bland annat fler skyfall och hårdare vindar är redan ett faktum. Bolagen måste förebygga att skador uppkommer på de anläggningar bolagen ansvarar för och att anläggningarna har kapacitet att hantera klimatförändringarna, exempelvis ökande regnmängder. Även för dessa åtgärder kan pengar behöva tillföras bolagen.

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

169. att bolagen kan ansöka hos kommunen om finansiellt stöd för investeringar som behövs för att nå kommunens och bolagets mål inom klimat- och miljöområdet

170. att ägaren (Nacka kommun) kan tillföra ekonomiska medel, om så behövs, för att bolagen ska kunna vidta de åtgärder som behövs för att förhindra skador som kan uppkomma inom bolagens verksamheter eller orsakas av bolagens verksamheter i och med ett förändrat klimat

171. att kommunfullmäktige fastställer kravet på den sammanlagda avkastningen för NEAB år 2027 till 6,4 mkr

172. att kommunfullmäktige fastställer ersättningen för koncerngemensamma kostnader för NVOA år 2027 till 2 mkr

173. att kommunfullmäktige fastställer alla av Nacka vatten och avfall AB föreslagna taxor enligt tjänstemannaorganisationens förslag

174. att kommunfullmäktige fastställer de av Nacka Energi AB föreslagna nätavgifterna enligt tjänstemannaorganisationens förslag

175. att kommunfullmäktige beslutar, att såsom för egen skuld, ingå borgen för låneförpliktelser
- för Nacka Vatten och Avfall på 2 190 Mkr
- för Nacka Energi AB på 460 Mkr
- för Nacka Energi Försäljning AB 40 Mkr

jämte därpå löpande ränta och kostnader.